

Fremtidens boliger og møteplasser på Andenes

Heia!

Helt nord i Nordland fylke, ligger Andøy, en kommune omfavnet av hav og fjell. Kystlinjen med nærheten til eggkanten der golfstrømmen farer forbi og gir liv til en helt unik marin fauna, og har gjort det mulig for folk å bosette seg på denne ugjestmilde plassen i generasjoner.

Høsten 2023 ble Andøy kommune valgt ut til å bli en del av Gnist. Gnist er et innovasjonsprogram i regi av Design og arkitektur Norge (DOGA) som kobler kommunen sammen med tverrfaglige team med arkitekter og designere for å jobbe med sted- og næringsutvikling.

Dette dokumentet er resultatet av en samskapende prosess, hvor vi har utforsket innbyggernes behov for boliger og møteplasser i Andøy kommune. Fokuset ligger på Andenes som er kommunesenteret i Andøy med 2500 innbyggere, men tankesettet og arbeidsmetoden kan overføres til kommunen som helhet.

Skal vi skape attraktive steder hvor folk trives er det viktig at vi jobber grundig med å undersøke hva behovene deres egentlig er. I løpet av dette prosjektet har vi møtt en engasjert og dyktig gjeng med ulike andværingar. Vi har lært om hverdagslivet i Andøy, både i dag og i gamle dager, og vi lærer stadig mer. Vi har samlet inn innspill, laget skisser og presentert og diskutert tanker og ideer underveis i prosessen.

Målet for dette prosjektet har vært todelt. Den første delen har handlet om å forstå behovene til andværingene. I den andre delen har vi skissert konkrete muligheter for fremtidens boliger og møteplasser gjennom ulike scenarioer for fremtiden, basert på innbyggernes behov og drømmer. Dette dokumentet vil danne grunnlaget for en helhetlig utvikling av Andøy.

God fornøyelse!

“Andværingar stiller opp når det trengs og er ivrige i sin fremtidstro”

Gnist

Andenes er en av fem kommuner som i 2023 har inngått samarbeid med DOGA om innovasjonsprogrammet Gnist. Dette er et program som er åpent for alle kommuner å søke, hvor man sammen med DOGA og et innovasjonsteam får hjelp til å jobbe på nye møter med bærekraftig steds- og næringsutvikling. For Andenes jobber vi i Lala Tøyen og Travers sammen med kommunen i team. Vi er arkitekter, landskapsarkitekter og designere som jobber med å utforske utfordringer gjennom å ta i bruk designmetodikk.

Nordland
FYLKESKOMMUNE

DOGA
Design
og arkitektur
Norge

Andøy kommune

Travers

Lala.

Innhold

Del 1

Introduksjon og bakgrunn

Bolig og møteplasser

Bygdelivsfaktorer

Prosess og metoder

Dokumenter

Del 2

Innsikt og innbyggerinvolvering

Folkene i Andøy

Ønsker og behov

Stedet

Utfordringer

Del 3

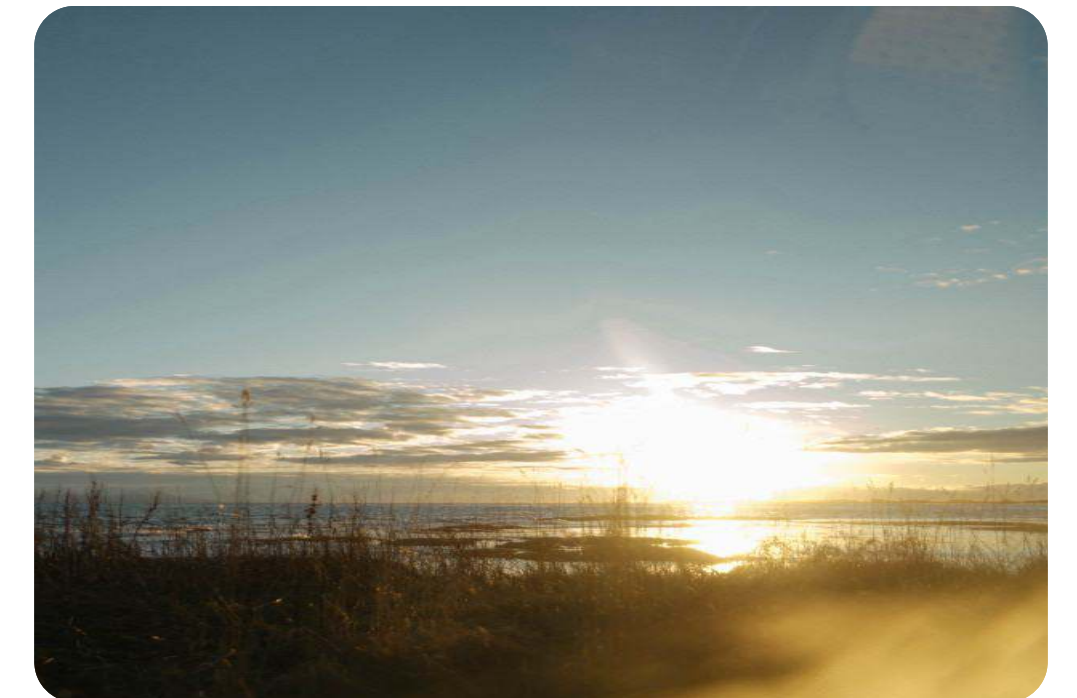

Konklusjoner innsiktfase

Oppsummering funn og muligheter

Konklusjoner hovedtrekk

Del 4

Scenarier og mulige piloter

Fra utfordringer til muligheter

Prinsipper

Typologier

Delprosjekt

Del 1

Introduksjon og bakgrunn

Bolig og møteplasser

Bygdelivsfaktorer

Prosess og metoder

Dokumenter

Nye møteplasser og et bedre boligmarked

Den overordnede utfordringen for Andenes som Gnist-kommune er:

“Hvordan kan vi tette gapet i boligmarkedet, og skape nye møteplasser på tvers av befolkningsgrupper gjennom transformasjon av eksisterende bygningsmasse, nytenkning rundt boligtypologier og integrering av satelittsamfunn i kommunen?”

Som bakgrunn for dette, er det viktig at Andenes har et fungerende småbyliv.

Byliv, eller småbyliv, oppstår som summen av menneskers tilstedeværelse i byens rom. For at livet i sentrum skal fungere optimalt, vil tilstedeværelsen av syv bylivsfaktorer være avgjørende. For å utvikle riktige strategier og tiltak, er det viktig å forstå hvordan de syv faktorene trer fram og varierer, og hvilket potensiale de har.

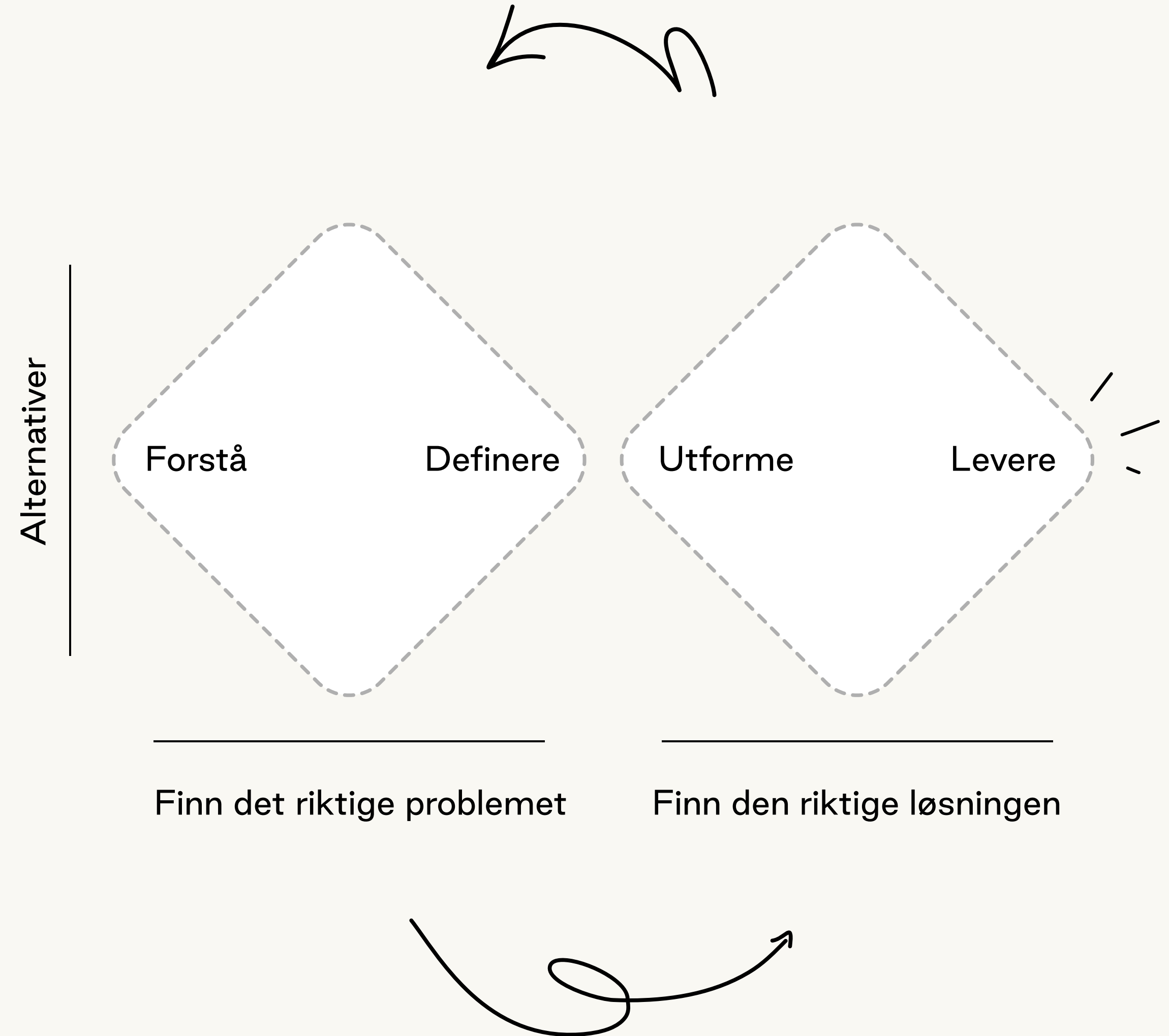
Vi definerer småbyliv som et samspill av følgende **syv faktorer** i byen:

Prosess

I dette prosjektet har vi brukt tjenstedesignmetodikk for å kartlegge behovene til folk i Andøy kommune. Tjenstedesign handler om å sette mennesker i sentrum for prosessen og utforske problemstillingen med en åpen tilnærming. Vi anerkjenner at vi ikke vet hva løsningen er i starten av prosjektet, men at vi kommer til å finne svarene underveis, sammen med menneskene som bor, jobber og besøker Andøy.

Vi har benyttet oss av en mengde ulike metoder for å virkelig forstå hvordan ting foregår på Andøy. På de neste sidene finner du en liten oppsummering av ulike metoder vi har brukt →

Metoder

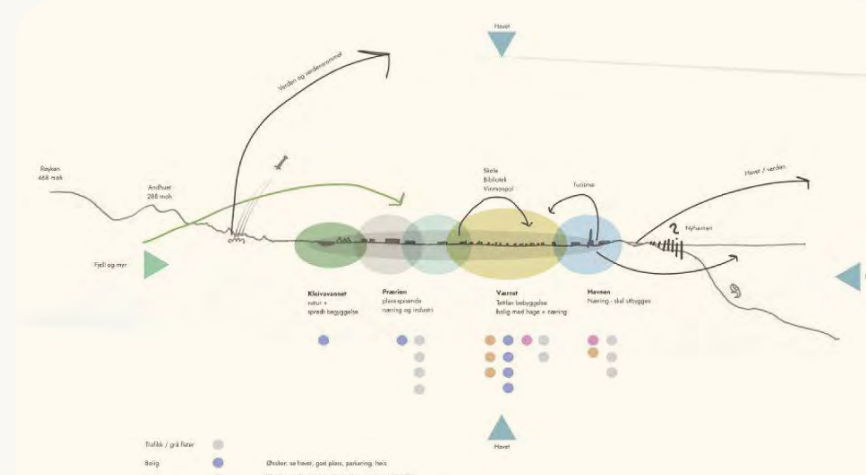
Dybdeintervjuer

Intervju av innbyggere og lokale næringsdrivende for å få innsikt i dagens utfordringer og behov

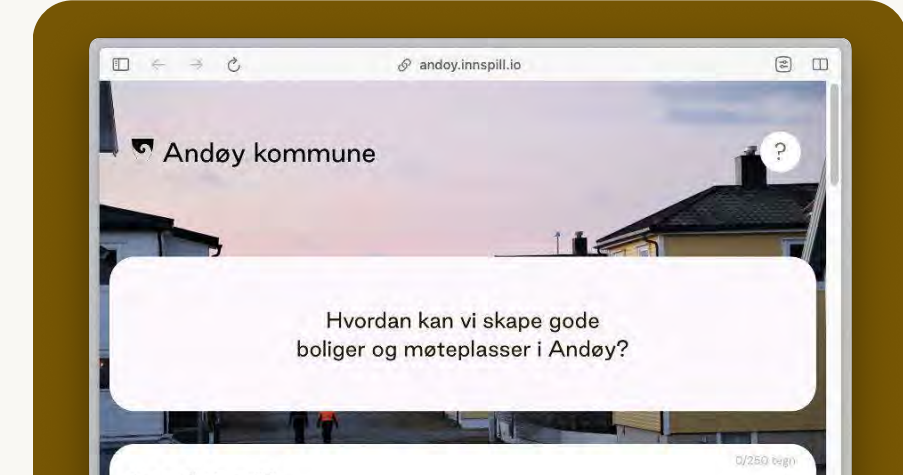
Stedsvandring / observasjon

Forståelse av Andøy gjennom øynene til lokale innbyggere for å forstå deres opplevelser

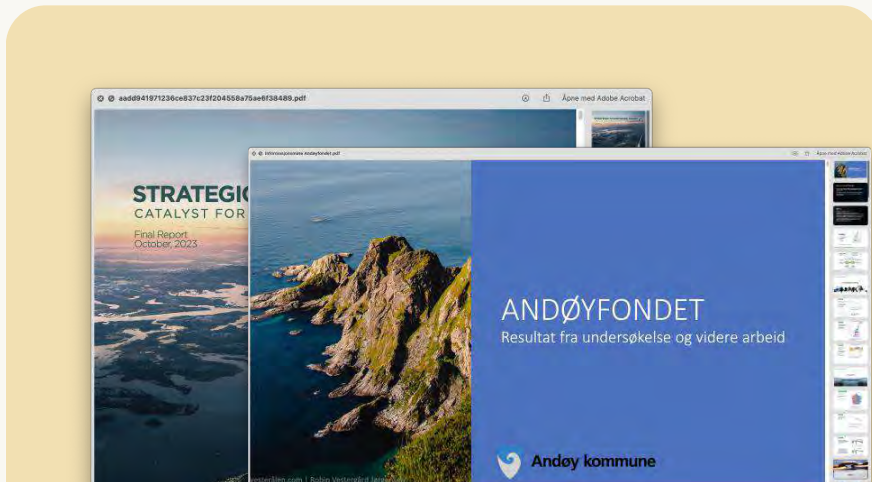
Skisseverktøy

Små notater og skisser i form av enkle tegninger. Raske tolkninger gjennom diagram og stedsanalyser.

Innspillsplattform

Digital plattform for å samle innspill og behov. Gjør det enkelt å delta hjemmefra og gir rask oversikt

Skrivebordsundersøkelser

Vi har lest eksisterende rapporter og strategier fra ulike aktører for å kartlegge eksisterende kunnskap.

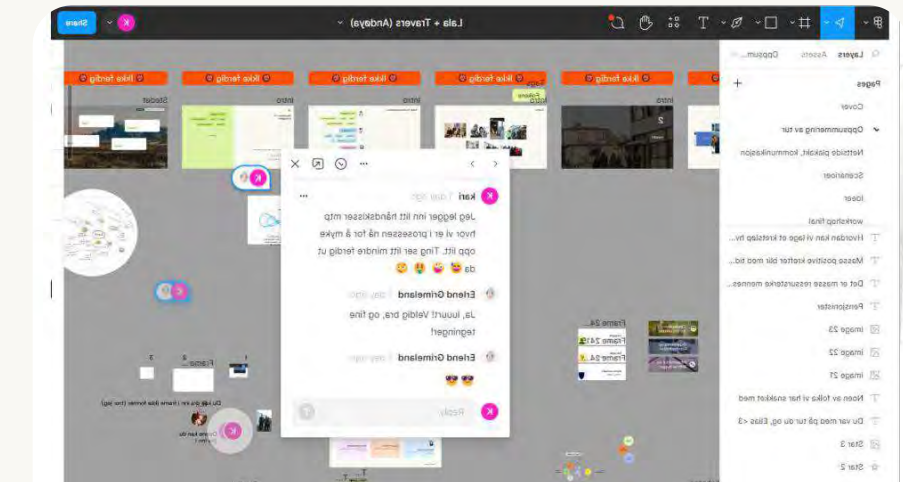
Gateintervjuer

Vi har møtt folk der de er gjennom cafebesøk, i butikker, på skolen og i gatene

Arbeidsverksted

Vi har gjennomført flere arbeidsverksteder med ulike aktører for å komme enda mer i dybden på ulike problemstillinger

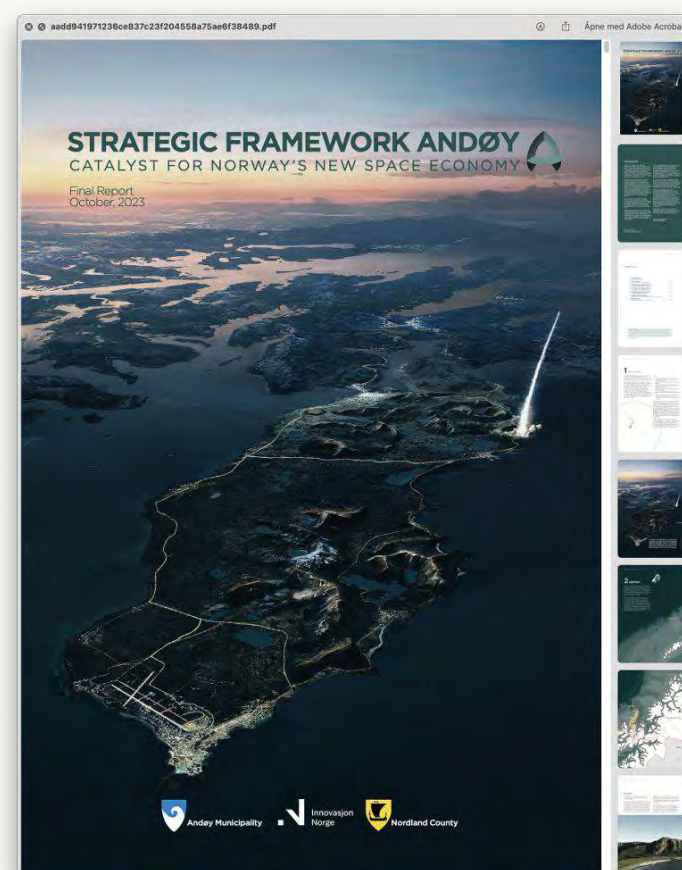
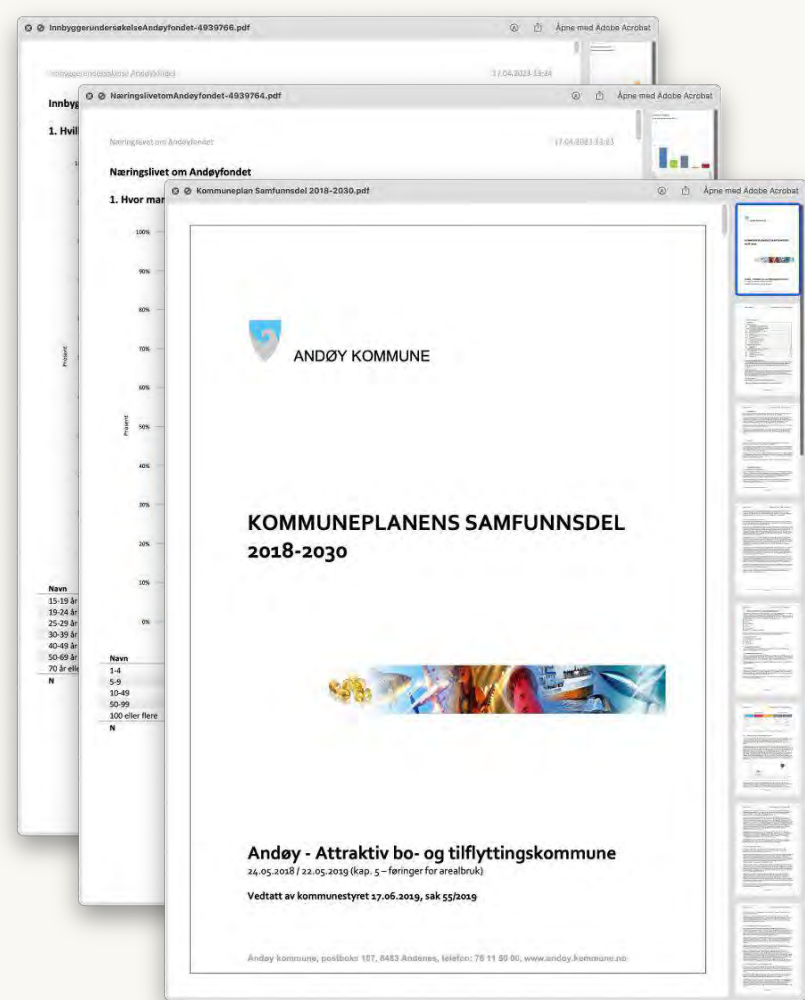

Figma

Vi har jobbet i ulike digitale arbeidsverktøy for å lette en tverrfaglig arbeidsprosess

Dokumenter

Kommunale planer
Samfunnsdelen, arealplan mm.

Sentrumsplan og undersøkelser
Kunnskapsgrunnlag
sentrumsplan og undersøkelser

Det er allerede laget mange rapporter og analyser om Andøy som har vært del av underlaget for Gnist-prosessen. Disse er gjennomgått som en sjekk opp mot at vi er oppdatert på tidligere arbeid, mer enn at vi skal komme med kritikk eller dypere analyser. Her viser vi et utvalg av dokumenter som ble brukt som underlag for denne rapporten.

Strategic Framework Andøy
2023

Innhold

Del 1

Introduksjon og bakgrunn

Bolig og møteplasser

Bygdelivsfaktorer

Prosess og metoder

Dokumenter

Del 2

Innsikt og innbyggerinvolvering

Folkene i Andøy

Ønsker og behov

Stedet

Utfordringer

Del 3

Konklusjoner innsiktfase

Oppsummering funn og muligheter

Konklusjoner hovedtrekk

Del 4

Scenarier og mulige piloter

Fra utfordringer til muligheter

Prinsipper

Typologier

Delprosjekt

Del 2

Behov, erfaringer og utfordringer

Folkene i Andøy

Ønsker og behov

Stedet

Utfordringer

Folkene på Andøy

Vi har oppsummert innbyggergruppene i tre kategorier: Innbyggere, kommune og næring

Innbyggere

Unge andværing

Vi har snakket med ungdom i gatene og møtt elever på Andøy videregående skole. Elevene har presentert resultatet av en pågående medvirkningsprosess der de snakket om ønsker og behov de har som unge andværing.

Unge voksne andværing

Andværing i etableringsfasen har uttrykt seg gjennom dybdeintervjuer over telefon og samtaler på den lokale cafeen. Et flertall av de digitale innspillene har kommet fra denne gruppen.

Eldre andværing

Andværing i pensjonsalder og oppover har uttrykt sine behov og utfordringer i samtaler på den lokale cafeen og på gata. Det er også flere som har gitt innspill digitalt.

Nyankomne andværing

Vi har snakket med andværing som jobber og bor på Andøy i kortere og lengre perioder gjennom dybdeintervju, gateintervju og innspill digitalt. Vi har snakket med turister, flyktninger og representanter fra space, forsvaret og sesongarbeid.

Næringsliv

Næringslivet har uttrykt seg gjennom dybdeintervjuer. Sentrale næringslivsaktører innen fiskeri, turisme, romteknologi, eiendomsutvikling, service og handel er representert.

Kommunen

Vi har jobbet tett med kommunen. Både gjennom intervjuer, arbeidsverksteder, samtaler og tett samarbeid.

Innbyggere

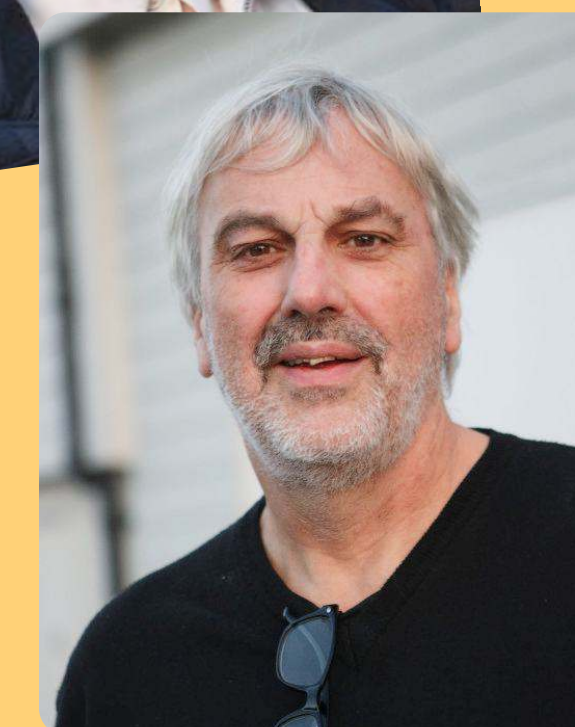
For å forstå behovene til innbyggerene i Andøy kommune har vi snakket med så mange vi kan. Vi har også fått innspill på en digital innspillsplattform som var åpen i forbindelse med Gnist.

Et utvalg av spørsmålene vi stilte var:

- Hva er Andøy for deg?
- Hva er viktig i ditt liv?
- Hvilke kvaliteter har Andøy, hva er unikt og bra?
- Hva savner du?
- Hva bekymrer du deg for i fremtiden?
- Hva skal til for at Andøya skal bli mer attraktivt for deg?

På de neste sidene kan du lese om behovene og utfordringene til ulike innbyggere i deres hverdag.

Det er selvsagt umulig å fange hele bredden av befolkningens behov, drømmer og utfordringer, men vi håper de neste sidene kan gi et inntrykk av hvordan hverdagen oppleves. Innholdet er grunnlaget for videre arbeid med bolig og møteplasser i Andøy.

Noen av de herlige folkene i Andøy

Jentene på kafeen
Setter pris på å bli hørt, har masse på hjertet

Den eldre garde
Syns det skjer alt
for lite for eldre

Ungdomsgjengen
Henger i gangen til idrettshallen
opp til to timer om dagen når
de venter på bussen hjem fra skolen
og ønsker egne møteplasser.

Gutta boys
Møtes daglig for
kaffe på Lysverket

“Ta vare på identiteten – bevar og belys bygninger fra 70tallet som ble bygd med kjærlighet og fine materialer. Politistasjonen, baptist kirka, gamle Ellingsen rørlegger etc etc. Aktiviser kinoen, gamle sparebanken med næring og kultur, ikke boliger.”

“Vi må tørre å snakke om hva kan "jeg" gjøre for å bidra til det gode liv i Andøy. Næringslivet må også kjenne sin besøkelsestid/ ansvar for å skape gode møteplasser. Vi kan ikke ha restauranter som stenger kl 22 på fredag/ lørdagskveld.”

“Nye attraktive boligtomter og boliger for unge tilflyttere/ familier. F.eks på tomta der campingplassen ligger i dag. Lage bibliotek, scene, møteplasser og kafe i the whale – flerbruksbygg.”

“Vi har mange ildsjeler i Andøy som sikkert har mange gode ideer på hvordan vi kan skape gode møteplasser. Arranger dialogmøte der tema er møteplasser.”

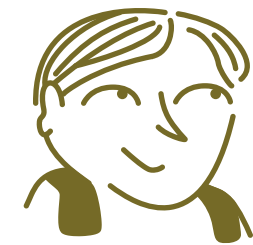
Unge andværingar

Ønsker og behov

- Flere steder å møtes på kveldstid
- Bedre gatebelysning (eks. Strandgata)
- Trygghet som myk trafikant
- Gode steder for seg selv

Utfordringer

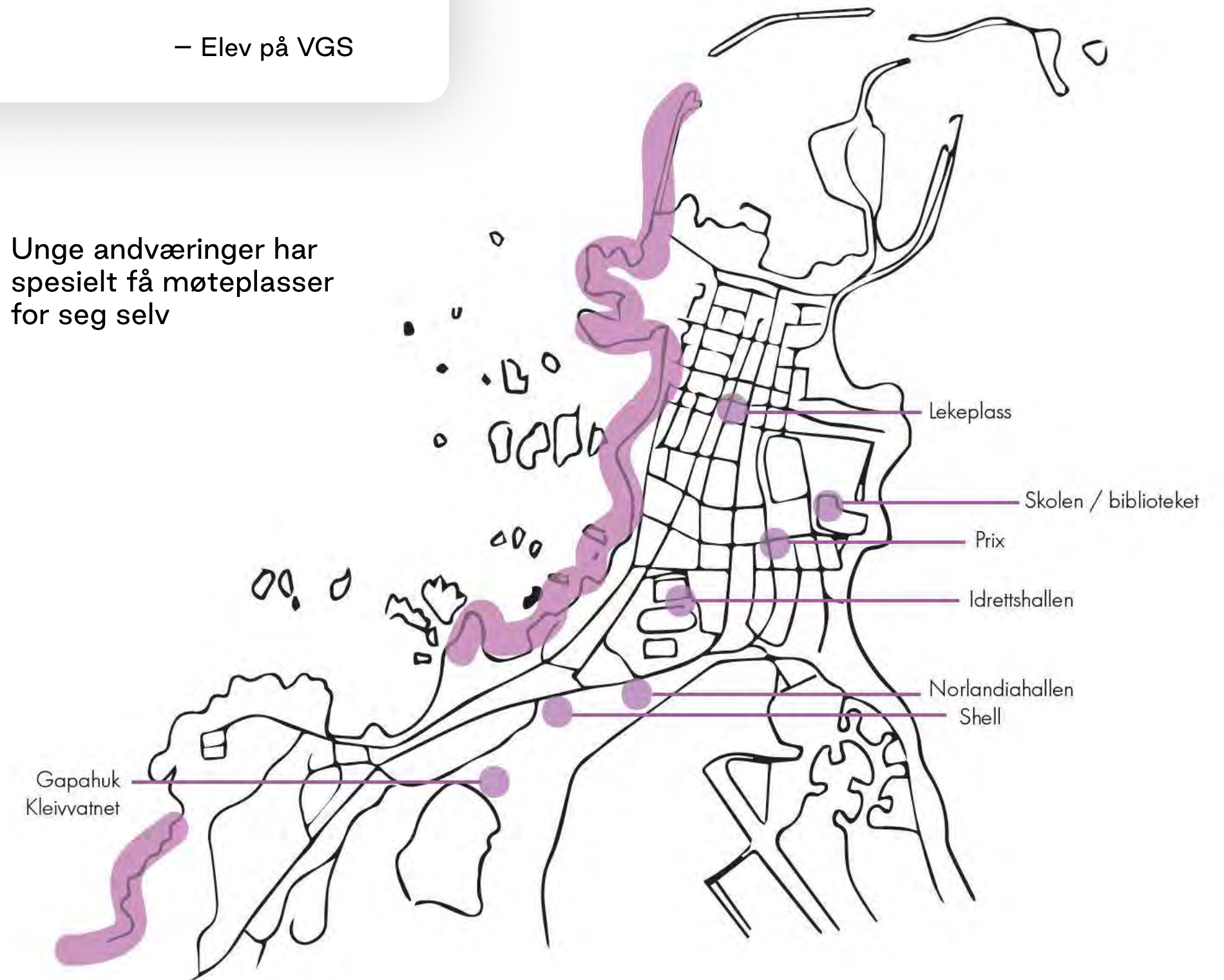
- Bundet til busstider og kjøring
- Ungdomsklubben er nedstengt
- Mangel på et variert tilbud (savner alternativer til sport og friluftsliv)

«Før hadde vi et sted å
være men nå har vi ikke
det lenger, det er kjipt»

– Elev på VGS

Unge andværingar har
spesielt få møteplasser
for seg selv

Eldre andværing

Ønsker og behov

- Føle at de er med på samfunnsutviklingen
- Legge til rette for å bevege seg rundt på egenhånd
- Bygge for å bo hele livet ut
- Invitere til sosialt samvær tilpasset eldre
- Ta vare på den lokale stedsidentiteten

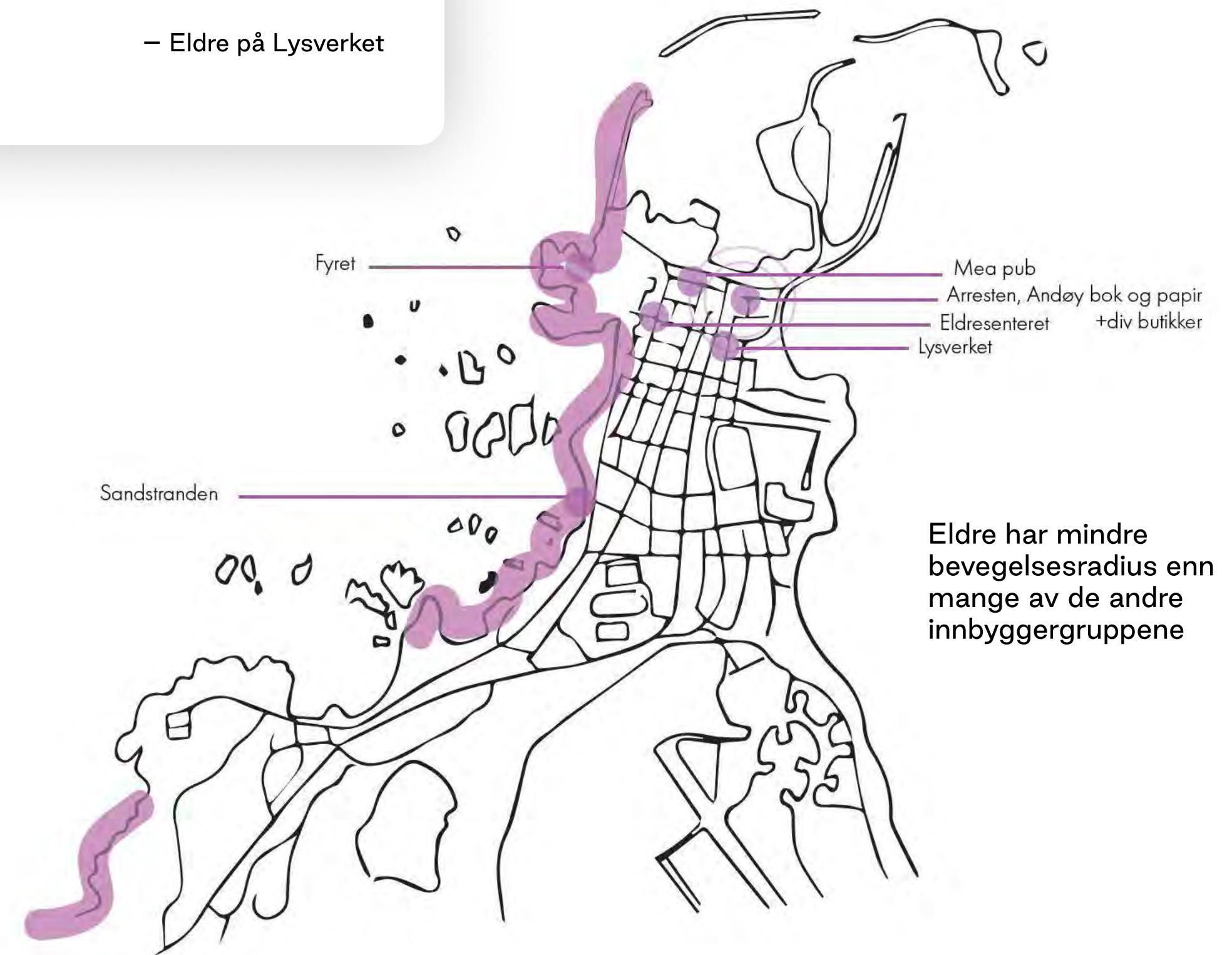
Utfordringer

- Mangel på boliger som egner seg til eldre
- Lite å gjøre på kveldstid
- Vanskelig å ferdes
- Alene i store boliger i sentrum

«Det er en voldsom utvikling, kanskje det går litt for fort?»

– Eldre på Lysverket

Unge voksne andværing

Ønsker og behov

- Varierte boliger og boformer som kobler sammen ulike innbyggergrupper
- Ta vare på den lokale stedsidentiteten
- Boformer for alle faser av livet
- Gjøre det enkelt å bli kjent med folk
- Et samlingssted for folk og kulturliv i bygda

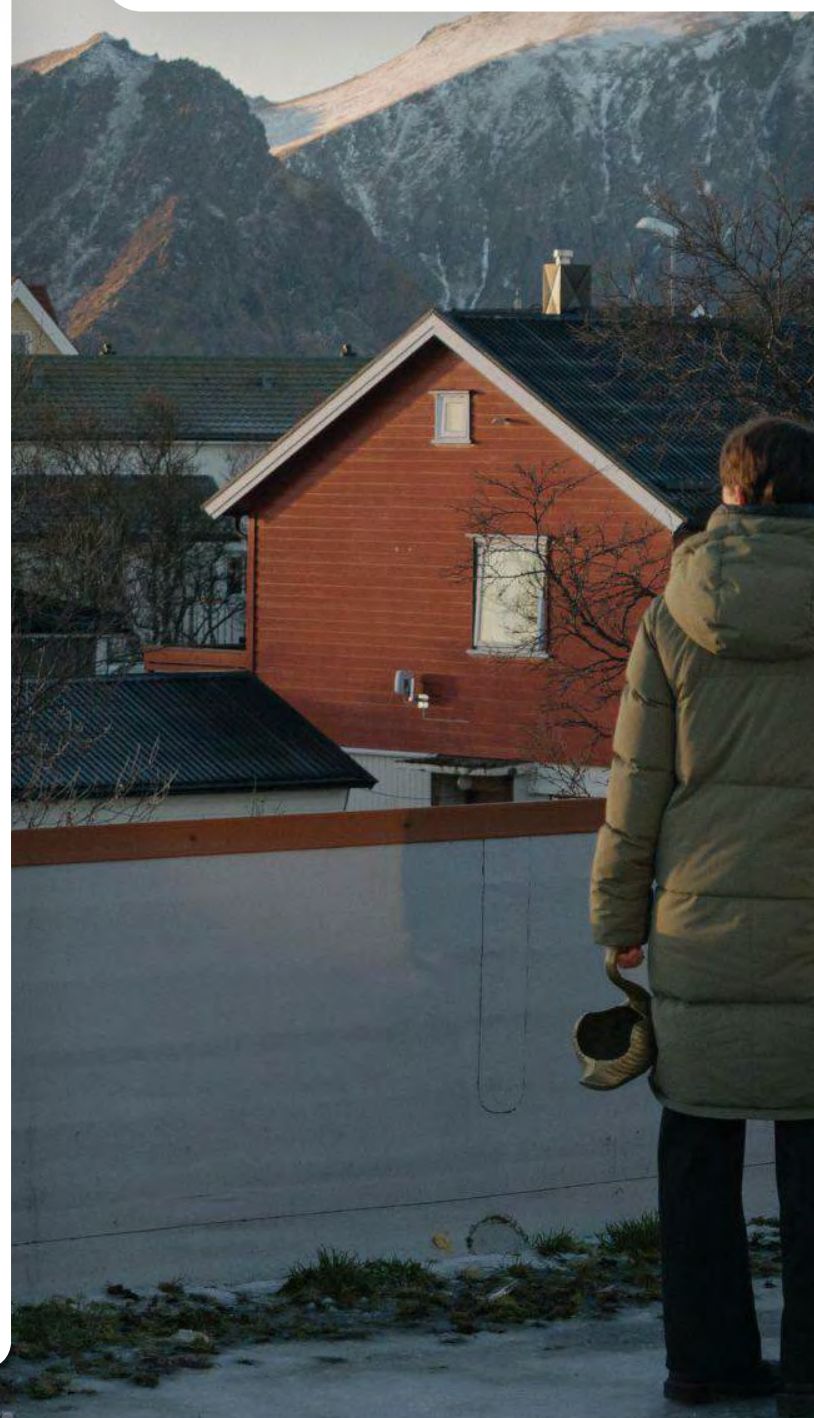
Utfordringer

- Få tomter til for salg
- For lite variasjon i boligmarkedet
- Tilpasser seg turisme i økende grad
- Behov for informasjonsflyt om bolig, ting som skjer, ting å få tak i

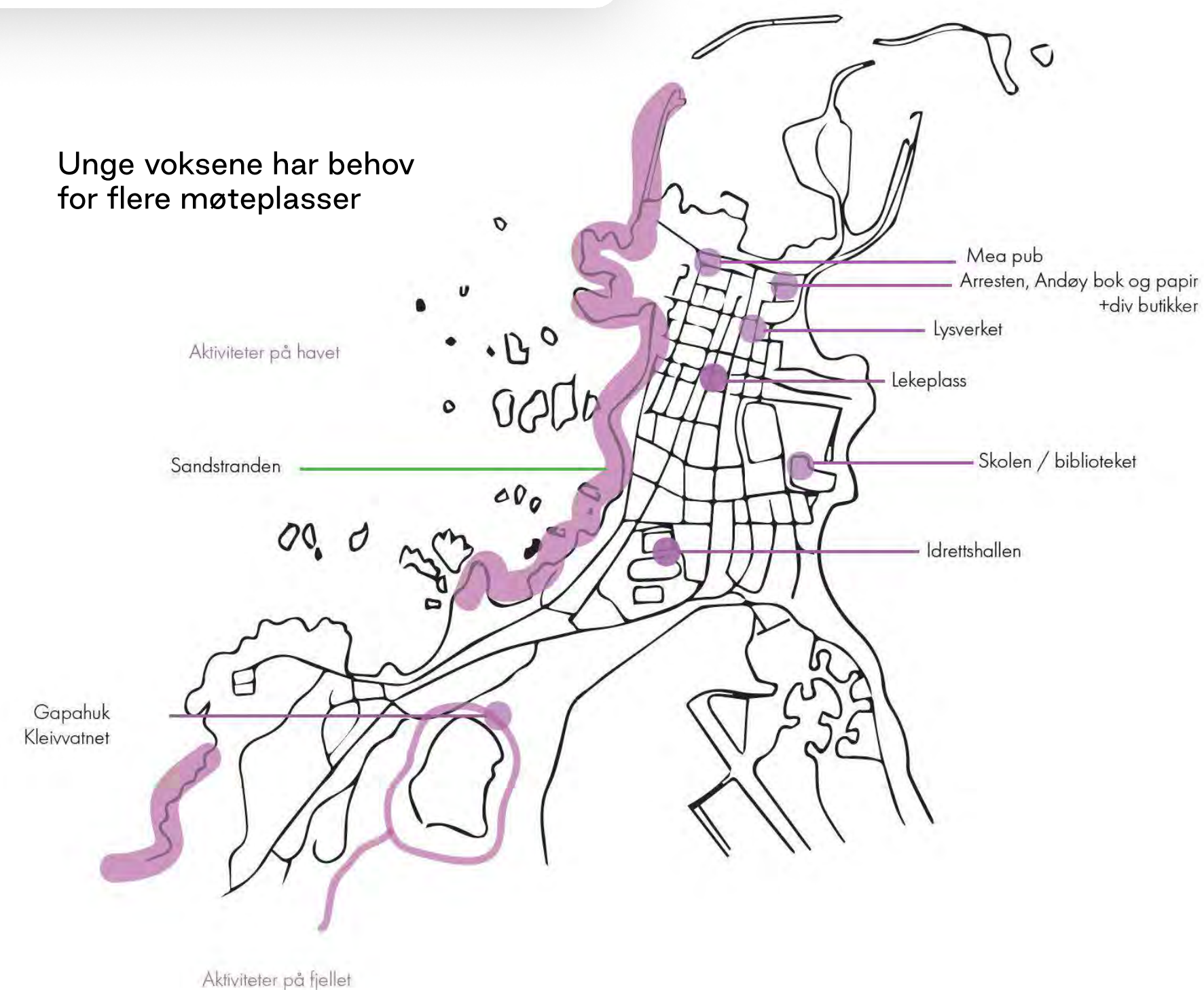

«Det er et for stort sprang i aldersnivået. Unge voksne mangler ting å gjøre, spesielt hvis du ikke driver med friluftsliv»

– Voksen i etableringsfasen

Unge voksne har behov for flere møteplasser

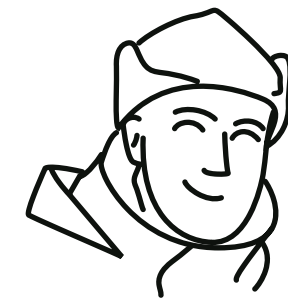
Nye andværingar

Ønsker og behov

- Gjøre det lett å bli kjent med folk / motvirke utenforskap
- Enklere oversikt og tilgang på boligmarked
- Bedre bussforbindelser
- Tilgang på bil uten å eie selv
- Bedre mobilitet uten egen bil

Utfordringer

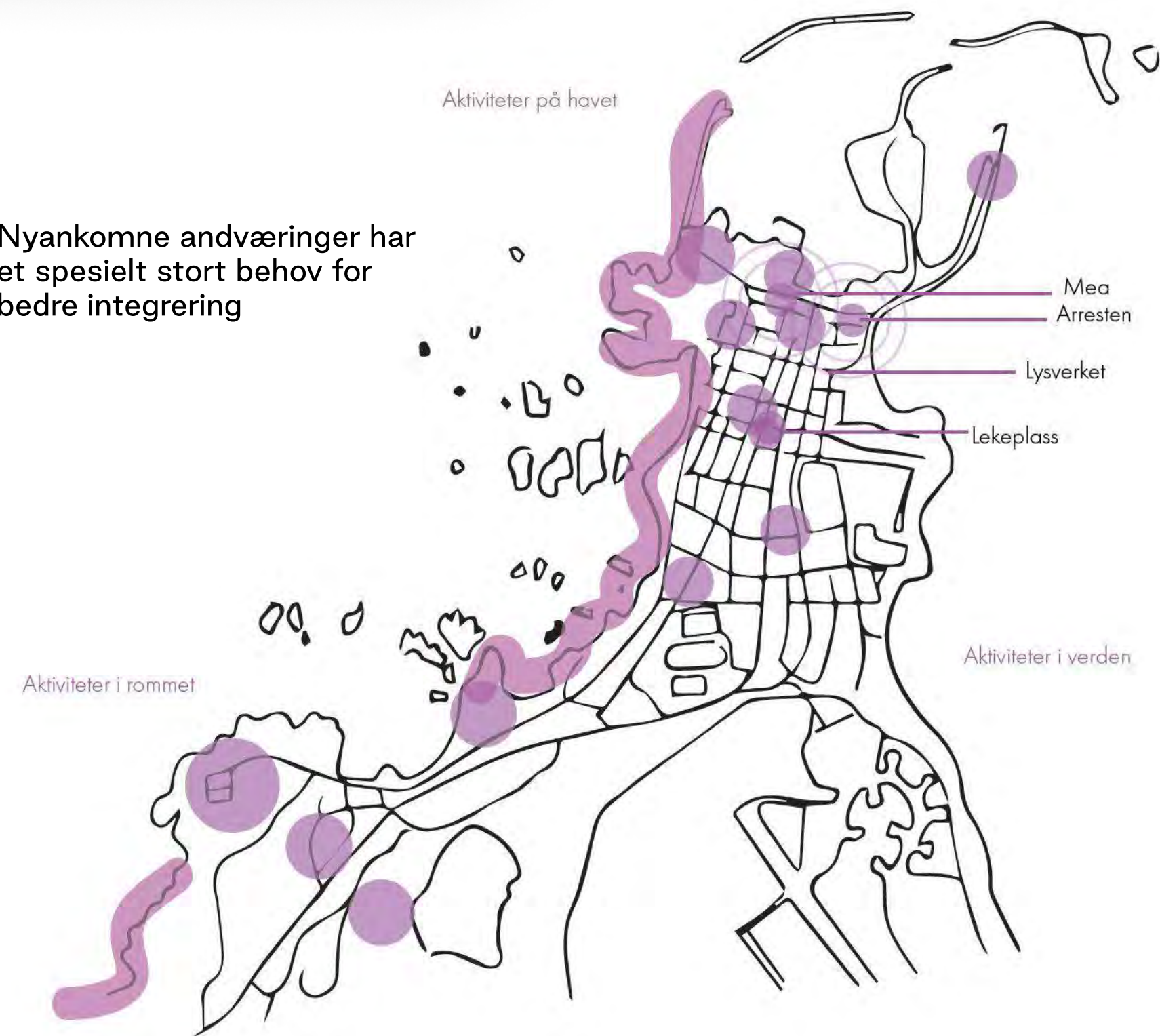
- Vanskelig å se for seg en langvarig fremtid i Andenes (jobb for to)
- Vanskelig å komme seg rundt uten egen bil
- Skjult boligmarked
- Skjult aktivitetsnettverk
- Språkbarrierer

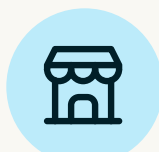

«Det er mye bra som skjer, men man må kjenne folk for å få det med seg.»

Ny i Andenes

Nyankomne andværingar har et spesielt stort behov for bedre integrering

Næringsliv

For å forstå behovene til næringslivet i Andøy har vi snakket med et bredt utvalg næringsdrivende i ulike bransjer. Vi har blant annet snakket med folk som jobber innen romteknologi, turistnæring, handel og service og boligutvikling.

Det har vært gjennomført en mengde dybdeintervju med næringsdrivende som holder til over hele kommunen. Vi har også arrangert flere arbeidsverksteder hvor representanter fra næringsliv og kommune har bidratt med innspill og forslag. I tillegg har det vært mulig for å gi innspill på den digitale plattformen andoy.innspill.io

Videre oppsummeres ønsker, behov og utfordringer.

“Andøy har masse potensiale hvis man bare tør”

Turisme

Ønsker og behov

- Ønsker helårsturisme
- The Whale bør integreres bedre i byen
- Må sikre nok sengeplasser
- Godt samspill med innbygger og kommune
- Logistikk som fungerer

Utfordringer

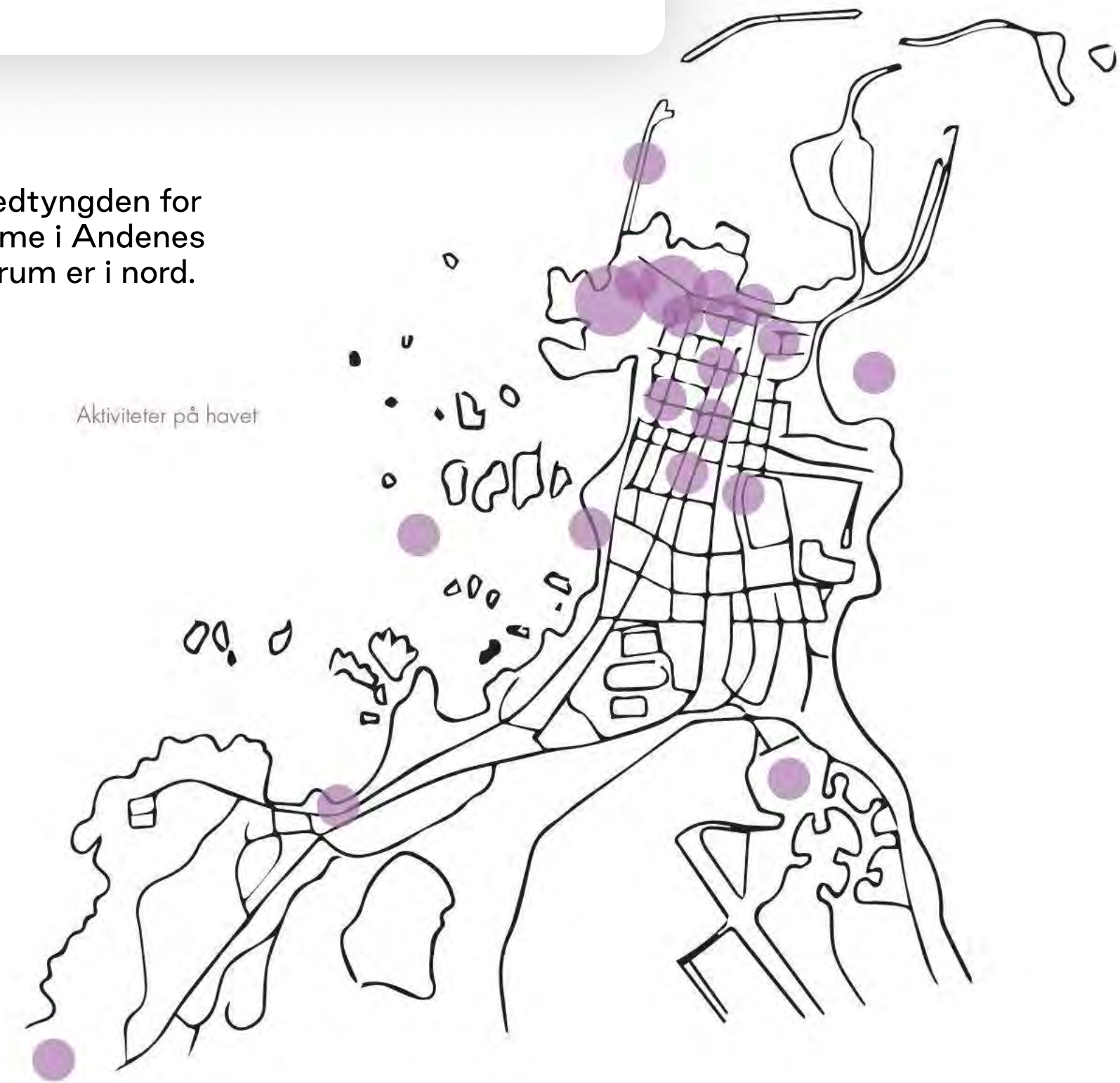
- Mange turister som tar seg for mye til rette
- Pakketurer, Andenes bare er et av mange stopp.
- Bobilturister som ikke legger igjen penger
- Norske turister legger igjen lite penger
- Vanskelig å vite som turist hvor man kan ferdes og ikke
- Lite aktivitetstilbud på kveldstid

«Hvalturismen på Andenes er mye mer bærekraftig enn på Skjervøy. Hvertfall enn så lenge»

Næringsdrivende i turistbransjen

Hovedtyngden for turisme i Andenes sentrum er i nord.

Aktiviteter på havet

Aktiviteter på fjellet

Service og handel

Ønsker og behov

- Handelsstorg – tydeligere sentrum
- Flere flotte nisjebutikker
- Bilfritt torg
- Glasshus for helårs handlegate
- Fremkommelig med og uten bil

Utfordringer

- Mangel på kveldsaktivitet
- Aktører trenger mer plass, etablerer seg på Prærien.
- Medfører mye biltrafikk
- Storgata fragmentert

«Æ lika ikke den nye plasseringen til Vinmonopolet »

Eldre innbyggere

Sentrum har en tydelig organisering av tjenester innen handel og service men stadig flere funksjoner flyttes ut til Prærien.

Forsvaret / Space

Ønsker og behov

- Flere boliger
- Bedre kulturtilbud for ansatte
- Bedre informasjonsflyt
- Bedre infrastruktur for mobilitet
- Holde på kompetansen som kommer
- Møtesteder, spesielt når det er mørkt ute

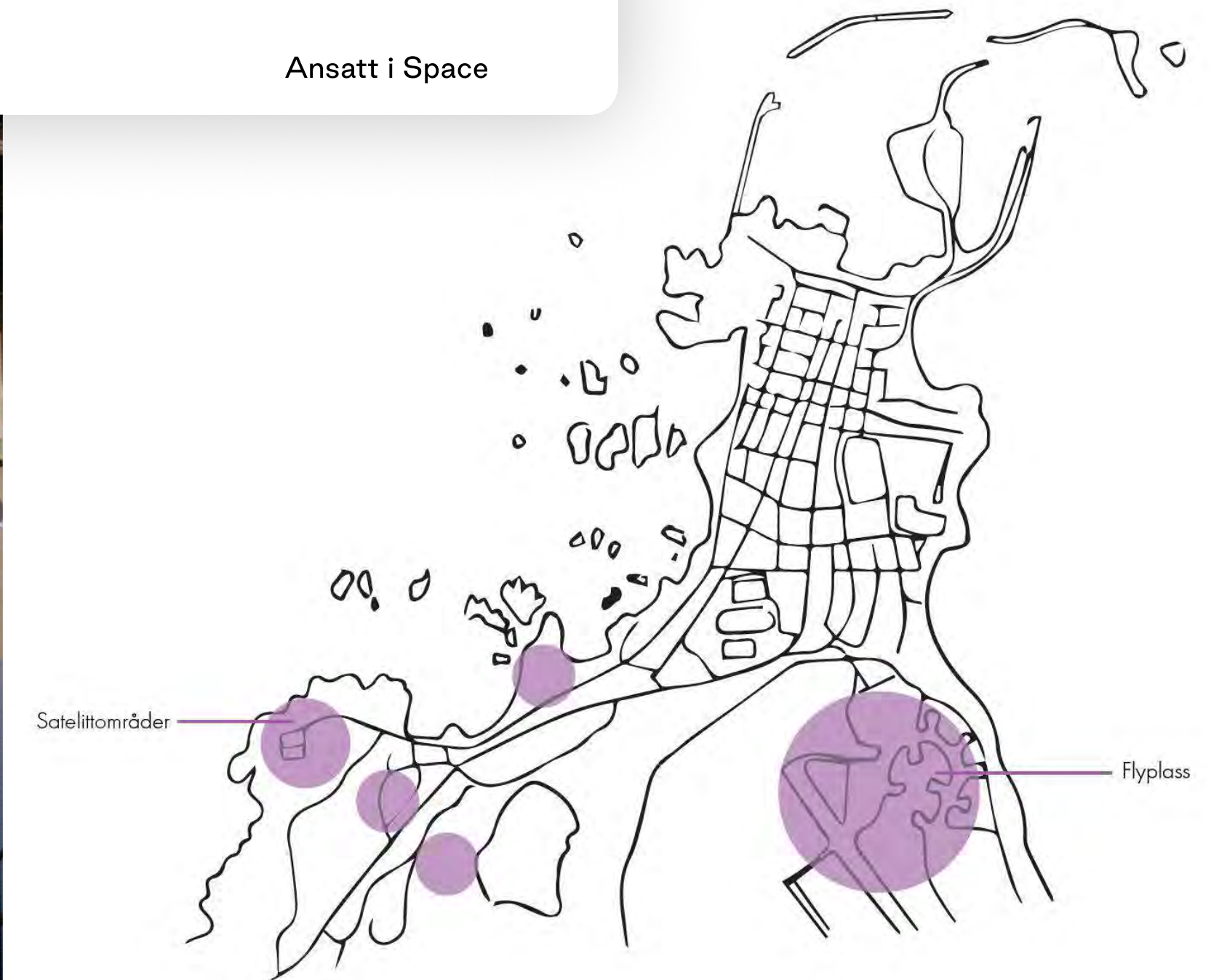
Utfordringer

- Holde på fagfolk
- Ansatte er mye alene i usentrale boliger
- Mange føler at det er for lite som skjer. Og det er vanskelig å få vite om det som skjer
- For dyrt å få besøk av venner og familie
- Vanskelig om man ikke har egen bil eller lappen

«Spaceindustrien tiltrekker seg gjerne folk som er ute etter urbane kvaliteter»

Ansatt i Space

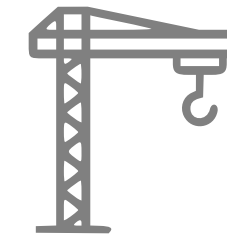
Utviklere

Ønsker og behov

- Bygge boliger (transformasjon og nybygg)
- Nye næringsbygg (space, laks, forsvar ++)
- Tydeligere ambisjoner fra kommunen
- Raskere saksbehandlingstid
- Fortetting og mindre veiareal
- Gode innspill til egne prosjekter

Utfordringer

- For lave priser opp mot byggekostnaden
- Dårlig tid (vi må tenk som en bedrift)
- Kvadraturen og gamle boliger er bremsere
- Lav kvalitet på eksisterende boligmasse
- For mye planlegging og for lite bygging

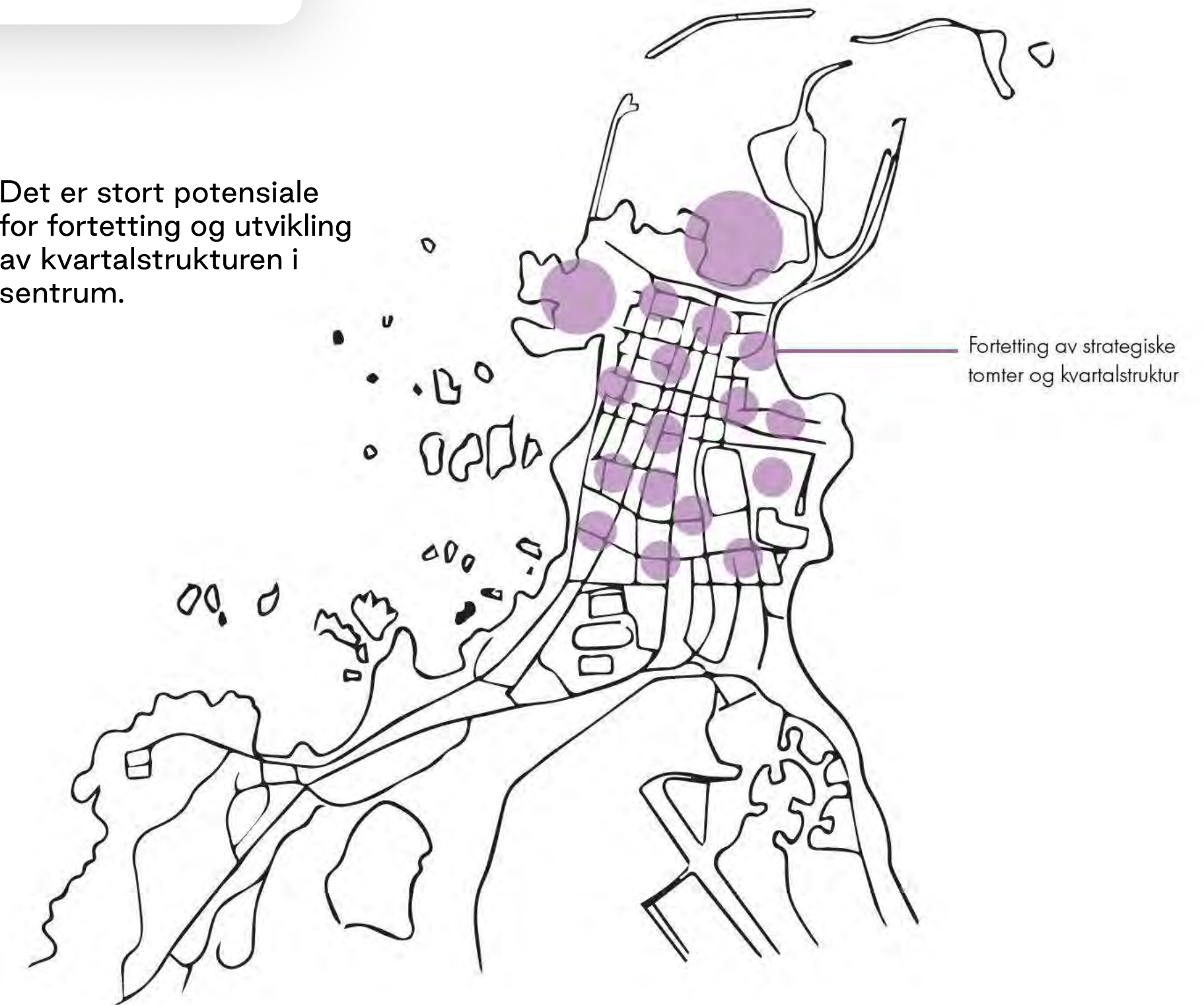
«Det er bedre å gjøre feil, enn å ikke tørre å satse»

Utvikler

“Krisen er at kommunen skyter med hagle på hele øya, i stedet for å sikte på Andenes”

Utvikler

Det er stort potensiale for fortetting og utvikling av kvartalstrukturen i sentrum.

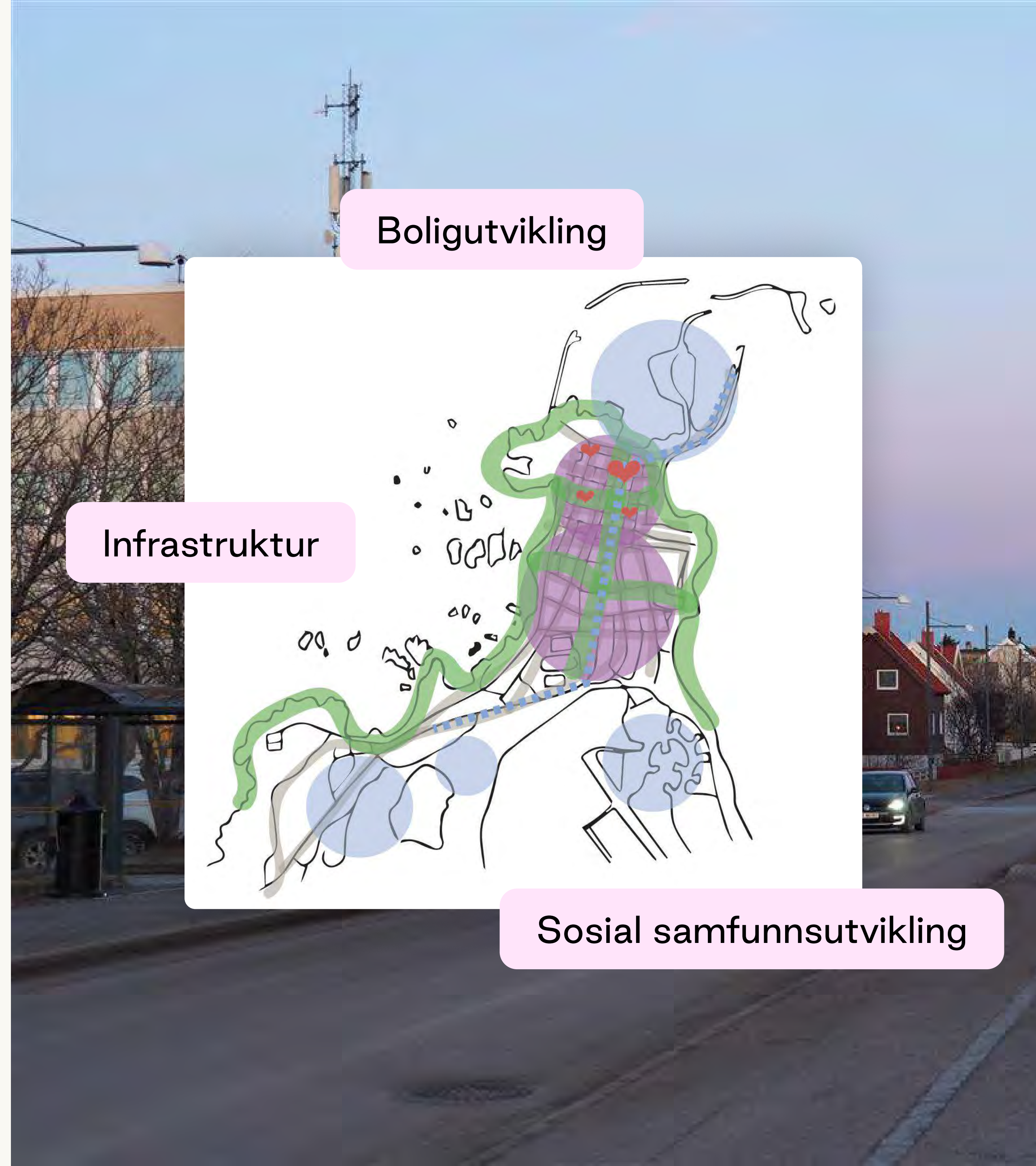

Kommune

For å forstå behovene til de ansatte i Andøy kommune har vi snakket med representanter fra teknisk, plan og bygg og avdeling for samfunnsutvikling.

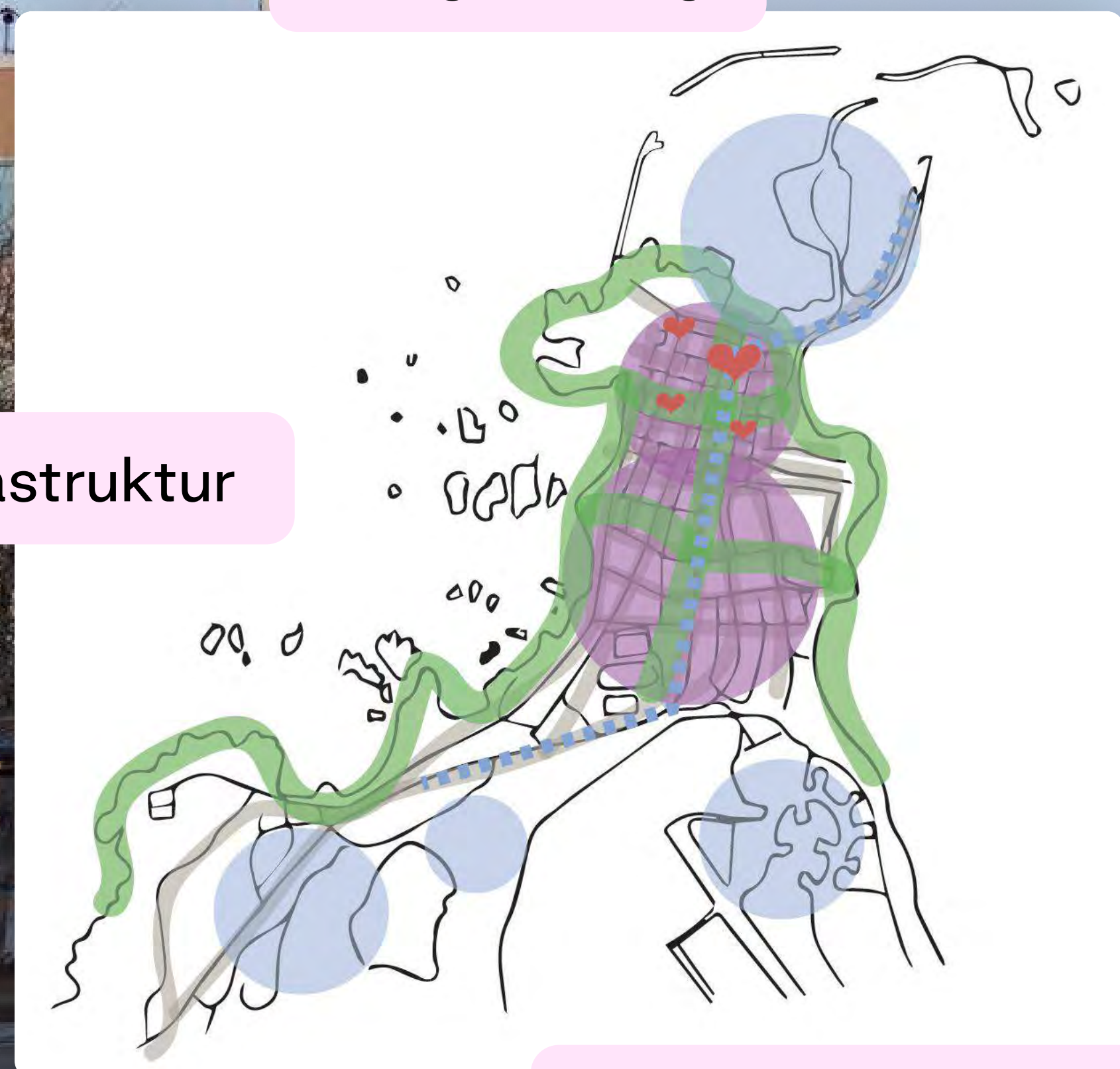
I Andøy kommunes samfunnsdel er er Andøysamfunnets overordnede hovedutfordringer godt beskrevet. Det som er beskrevet her er et forsøk på å si noe om hvilke behov, ønsker og utfordringer administrasjonen møter på i hverdagen.

Boligutvikling

Infrastruktur

Sosial samfunnsutvikling

Boligutvikling

Ønsker og behov

- Mer effektiv saksbehandling
- Samskaping med ulike aktører
- Bedre flyt mellom ulike etater
- Bistå med å bygge for å bo hele livet ut
- Stimulerere for mer boligbygging
- Få folk til å bli boende

Utfordringer

- Kommunikasjon og manglende felles visjon
- Ensrettet fokus på næringslivets behov
- Lite kultur for boligbygging, få forbilder
- Bruke boligstiftelsens som verktøy

Sosial samfunnsutvikling

Ønsker og behov

- Flere innbyggere, i gode boliger
- Flere bedrifter som lykkes
- Fler kulturarenaer og møteplasser
- Mer inviternde samfunn
- Utvikling preget av samspill og optimisme
- Overlappende funksjoner

Utfordringer

- Stor usikkerhet rundt næringsaktører
- Mangel på boliger og møteplasser
- Balanse mellom fastboende og økende antall besøkende
- Typologier som lager "satelittsamfunn" og noen nabolag som er inne i en negativ spiral

Infrastruktur

Ønsker og behov

- Leverer gode kommunale tjenester. Vei, fiber, vann og avløp
- Gatelys
- Bedre bruk av veiarealet
- Bedre forhold for myke trafikanter
- Vern av naturkvaliteter og økosystemer

Utfordringer

- Høye utgifter og liten befolkning
- Høy grad av bilavhengighet
- Store avstander i kommunen

Innhold

Del 1

Introduksjon og bakgrunn

Bolig og møteplasser

Bygdelivsfaktorer

Prosess og metoder

Dokumenter

Del 2

Innsikt og innbyggerinvolvering

Folkene i Andøy

Ønsker og behov

Stedet

Utfordringer

Del 3

Konklusjoner innsiktfase

Oppsummering funn og muligheter

Konklusjoner hovedtrekk

Del 4

Scenarier og mulige piloter

Fra utfordringer til muligheter

Prinsipper

Typologier

Delprosjekt

Del 3

Konklusjoner innsiktfase

Oppsummering funn og muligheter

Konklusjoner hovedtrekk

Utfordringer

Arkitektur

- Boligmangel
- Lite tilrettelagt for eldre / UU
- Viktige målpunkt ligger utenfor sentrum
- Mye følelser knyttet til bygg
- For lite variasjon

Folk

- Folk blir ikke værende
- Ungdom har ikke steder å være i sentrum
- Vanskelig å vite hva som skjer
- For få og lite varierte møteplasser
- Ensomhet
- Dyrt å få besøk langveisfra

Byøkonomi

- Vinmonopolet flyttet ut av sentrum
- Lite å gjøre på kveldstid
- Vanskelig å ferdes
- Skummelt med turisme
- Skjult bolig- og aktivitetsnettverk med økt turisme
- Nye aktører slår seg ned på Prærien

Kunst og kultur

- Mangel på kulturscener
- Bygde omgivelser forfaller
- Bibliotek utenfor sentrum
- Nedstengt ungdomsklubb
- Mangler alternativer til sport og friluftsliv

Mobilitet

- Mye turister og trafikk
- Lite sykkelveier
- Farlige møter mellom folk og trafikk
- Bilbasert sentrum
- Behov for direktefly året rundt
- Vanskelig uten egen bil eller lappen
- Bundet til busstider / kjøring

Innovasjon

- Usikker fremtid for Forsvaret og Space
- Utvikling av havnen
- Vanskelig å se for seg en langvarig fremtid i Andenes

Natur

- Uforutsigbart vær og føre
- Lite bynatur i sentrum / tilgjengelige grøntområder
- Vanskelige kår for beplantning

Potensial

Arkitektur

- Mange ubrukte bygg
- Sterk historie / kultur
- Transformasjonspotensial
- Sterk stedsidentitet
- Behov for nye boliger

Folk

- Varme folk
- Stor åpenhet
- Lett å få tak i kompetente folk

Byøkonomi

- Turisme
- Utvikling av gaten og nærfriluftsliv
- Stor dugnadsånd
- Flotte nisjebutikker

Kunst og kultur

- Sterk kultur for musikk og teater
- Tradisjonsrike kor og korps
- Revy
- Kulturskole

Mobilitet

- Overskuddsareal
- Kompakt og flatt sentrum
- Nasjonale turistveger

Innovasjon

- Space / teknologi / kunnskap / kompetanse cluster
- Sterk egenart

Natur

- Fiske og havturisme
- Nordlys
- Tett på naturopplevelser
- Gode siktlinjer mot natur og bygg
- Himmelrommet
- Mange hager i sentrum

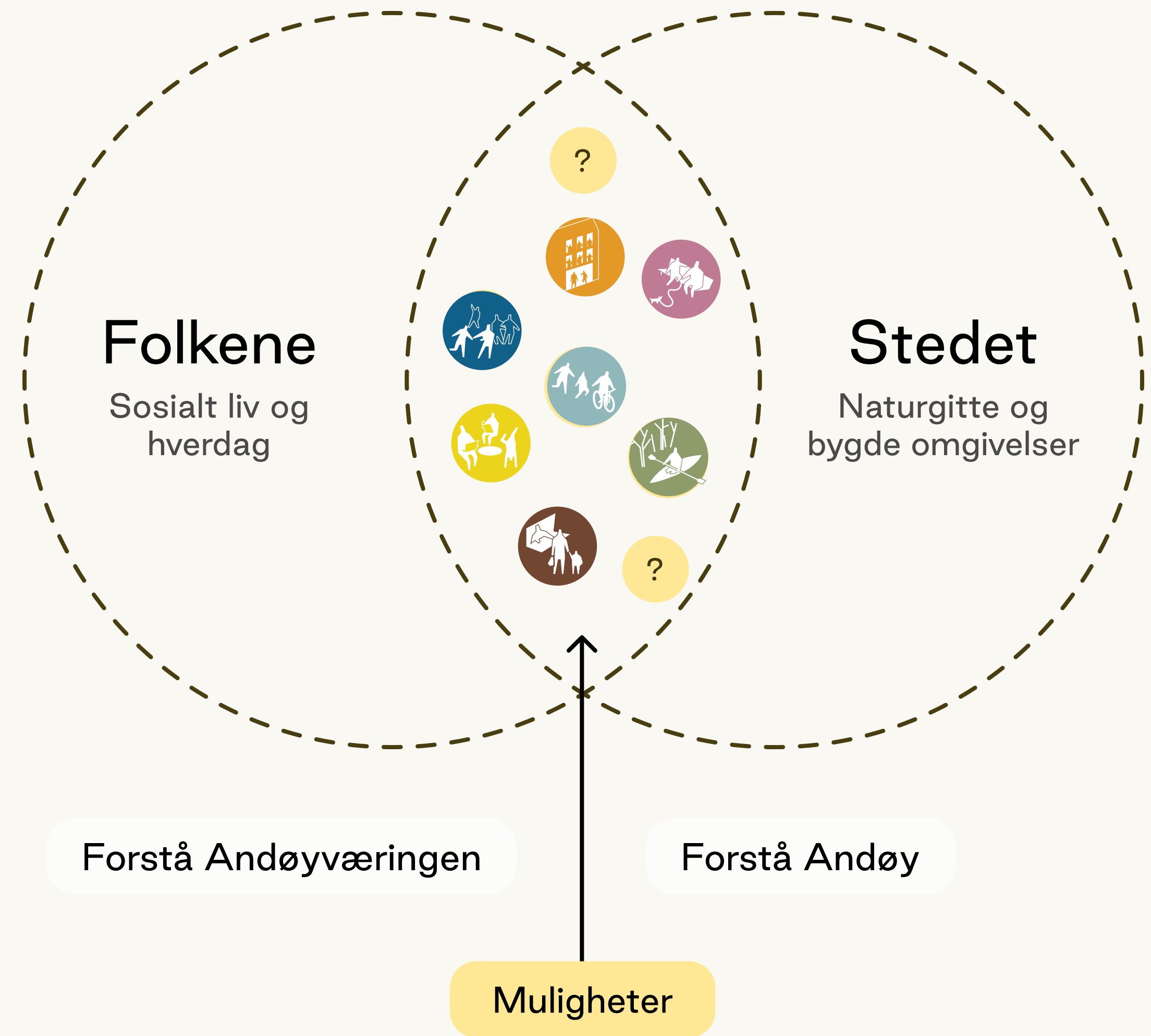
Oppsummering av funn

Innbyggerne i Andøy kommune er en variert, livlig og nyskjerrig gjeng. Selv om folks hverdagsliv og interesser er ulike, er det også mange behov, utfordringer og drømmer som går igjen på tvers.

Andøy har et godt grunnlag for å skape vekst og utvikling, både innenfor næringsliv og samfunnsliv. Innbyggerne er engasjerte og næringen har troen på fremtiden.

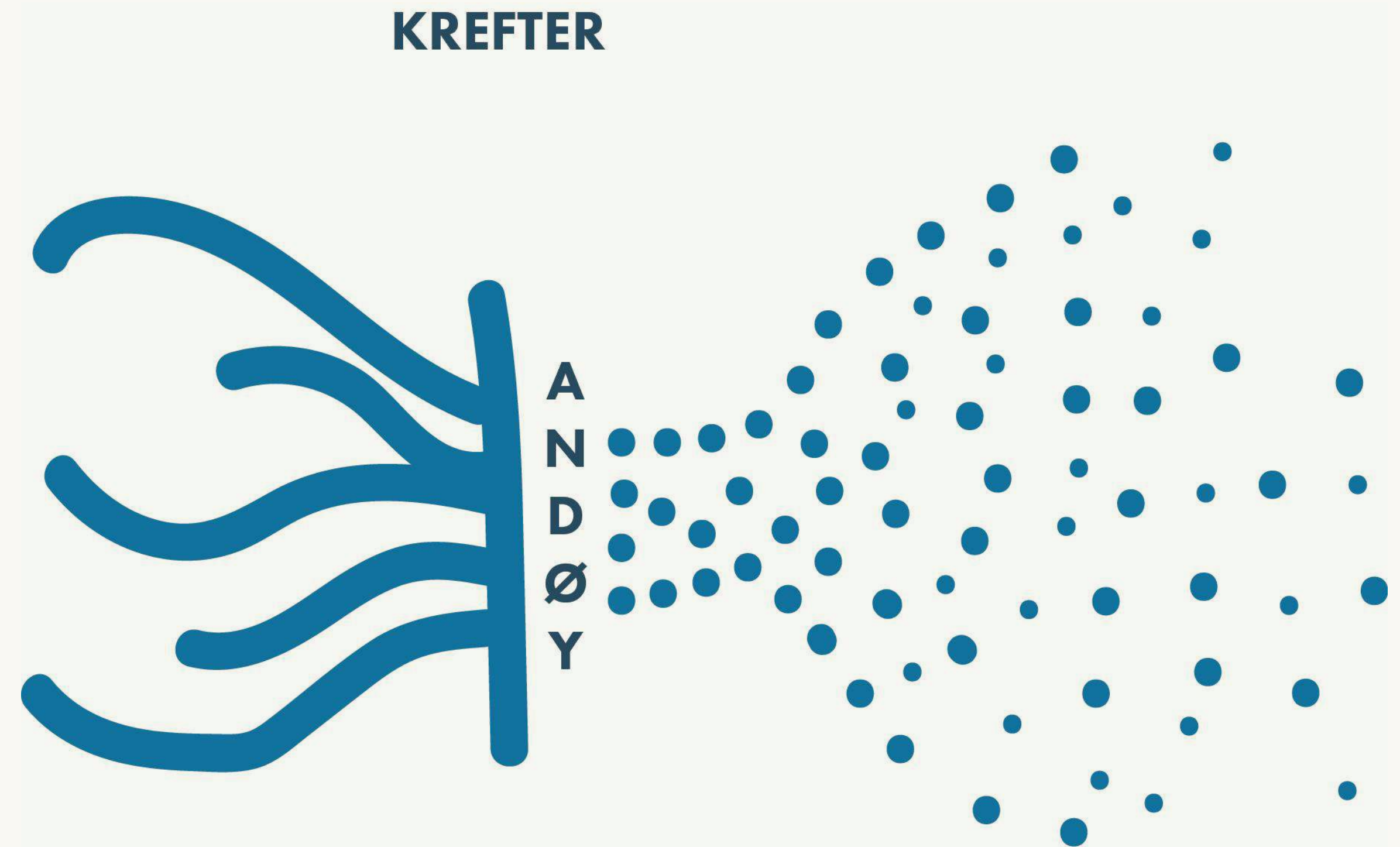
Mulighetene i mellom

Stedutvikling handler om mer enn infrastruktur og arkitektur. Det handler også om det sosiale livet som utspiller seg mellom husene; den sosiale infrastrukturen.

Potensialet for utvikling ligger i møtet mellom de ulike aspektene som utgjør et sted. Skal vi få til endring, må vi se sammenhengen mellom naturen, infrastrukturen, de bygde omgivelsene og menneskene som opplever alt dette i hverdagen.

Lokale krefter

Det kommer masse ressurssterke mennesker til Andenes, men det er vanskelig å holde på de. Med tiden blir positive krefter tappet for energi og pågangsmot. Hvordan kan vi klare å holde på disse kreftene som finnes i Andværingene, og hvordan kan vi lage et kretsløp hvor disse kreftene blir igjen i Andenes – både om man blir boende på lang sikt eller ikke.

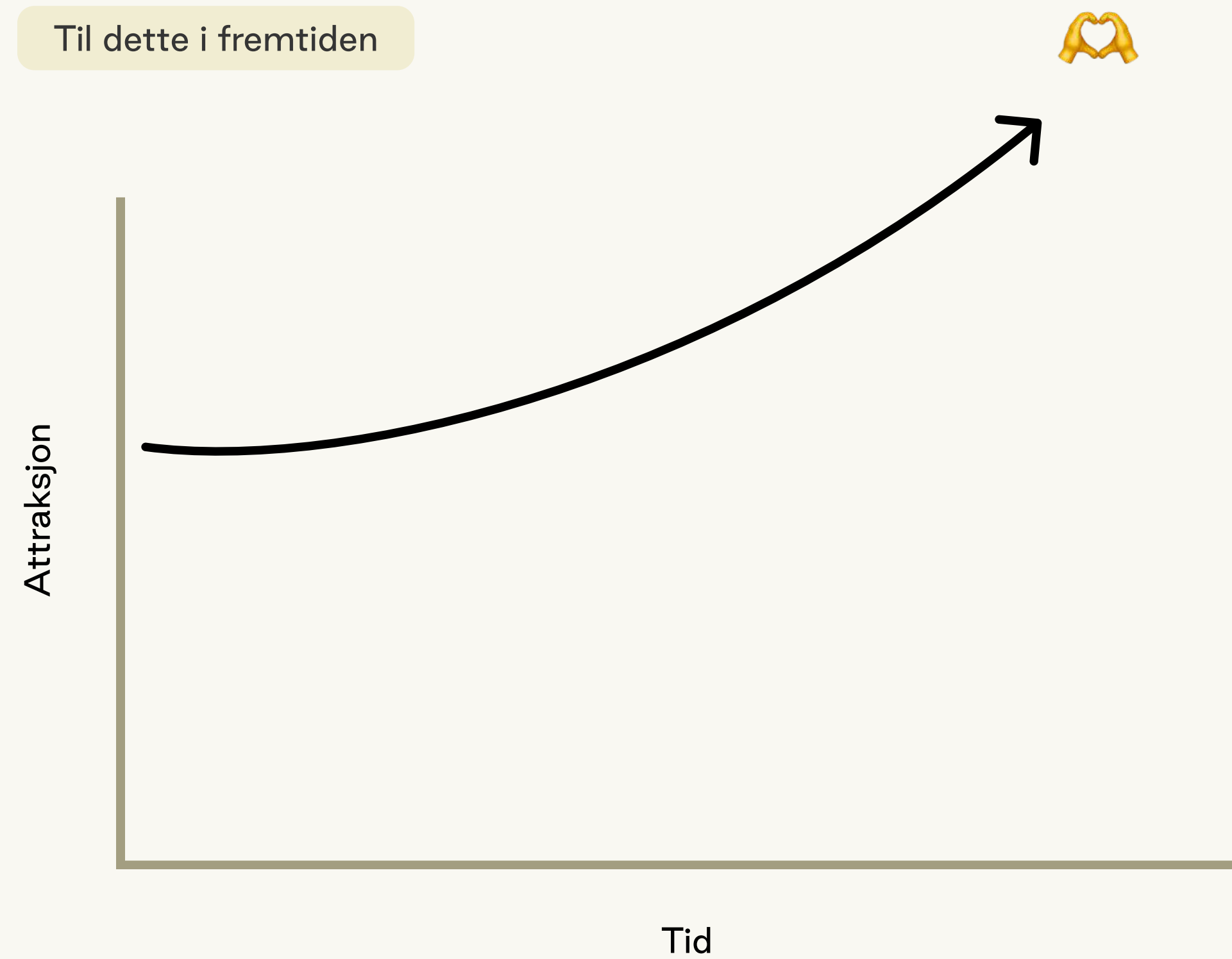
“Attraksjonen til Andøy synker jo lengre man blir her”

Deltaker på workshop

Fra dette i dag

Til dette i fremtiden

● Hovedtrekk

Mangel på informasjonsflyt gjør at gjestfriheten ikke får spillerom

«Folk må bare bli flinkere til å kommunisere! Jeg VET at folk arrangerer noe eller har et sted å leie ut, men man får ikke vite om det!»

«Æ kjenne folk på Andøy som har bodd der i 2 år uten å ha vært på besøk, eller fådd besøk»

• Hovedtrekk

Ulike livssituasjoner krever ulike boformer

«Med fare for å høres ut som ei kjærring (på 35), så gremmes jeg når jeg kommer hjem og ser hva som har kommet opp de siste 20 åra»

• Hovedtrekk

Lett å få tak i gode folk, men vanskelig å holde på dem

«For at vi skal få til dette, må Andenes bli mer og ikke mindre attraktivt jo lengre man bor her»

«Det kommer mange nye menneseker hit, men vi må lære de å like Andenes»

Innhold

Del 1

Introduksjon og bakgrunn

Bolig og møteplasser

Bygdelivsfasorer

Prosess og metoder

Dokumenter

Del 2

Innsikt og innbyggerinvolvering

Folkene i Andøy

Ønsker og behov

Stedet

Utfordringer

Del 3

Konklusjoner innsiktfase

Oppsummering funn og muligheter

Konklusjoner hovedtrekk

Del 4

Scenarier og mulige piloter

Fra utfordringer til muligheter

Prinsipper

Typologier

Delprosjekt

A sunset scene over a field of reeds. The sun is low on the horizon, creating a bright glow and casting long shadows. The sky is a mix of blue and orange, with scattered clouds. The reeds in the foreground are dark and silhouetted against the bright sky.

Del 4

Scenarier og mulige piloter

Fra utfordringer til muligheter

Prinsipper

Typologier

Potensielle delprosjekt

Fra utfordringer til muligheter

Utfordringer

Bundet til busstider og kjøring

Ungdomsklubben er nedstengt

Mangel på et variert tilbud

Mangel på boliger som egner seg til eldre

Lite å gjøre på kveldstid

Vanskelig å ferdes

Få tomter til for salg

Lite variasjon i boligmarkedet

Tilpasser seg turisme

Bobilturisme

Behov for informasjonsflyt

Se for seg langvarig fremtid

Komme seg rundt uten bil

Skjult boligmarked

Skjult aktivitetsnettverk

Mange turister

Kveldsøkonomi

Plasskrevende aktører

Holde på fagfolk

Hjemmesittende nykommere

+

Prinsipp ①

Prinsipp ②

Prinsipp ③

Mulighet

Mulighet

Mulighet

+

For å utforme scenarier har vi tatt utgangspunkt i hovedfunnene fra innsiktsfasen og skissert tre prinsipper for fremtidens Andøy, basert på innbyggernes, næringslivet og kommunens behov og utfordringer. For hvert prinsipp har vi formulert noen spørsmål som er viktig å ha med seg. Scenarioene er et forsøk på å svare på disse spørsmålene.

Prinsipp ①

Kultur for å teste, tilgjengelige startkabler

Viktig å tenke på:

- Hvordan lykkes vi med samskapende prosesser?
- Hvordan kan vi ta i bruk det vi har for å komme i gang?
- Hvordan kan vi jobbe med midlertidighet?
- Hvordan kan vi gjøre det lett å komme i gang med initiativer?

Prinsipp ②

Dele mer for å få mer

Viktig å tenke på:

- Hvordan kan vi dele på arealer og ressurser?
- Hvordan får vi til flerbruk og merbruk?
- Hvordan gjør vi det enkelt å lykkes med næringsliv i kommunen?
- Hvordan gjør vi det enkelt å flytte til kommunen?

Prinsipp ③

Ambisjon om variasjon

Viktig å tenke på:

- Hvordan kan vi skape gode og mer varierte boliger og møteplasser?
- Hvordan kan vi skape mer samspill mellom ulike interessegrupper?
- Hvordan kan vi gi rom til flere bygningstypologier og måter å være sammen på?

Typologier

Etter de tre prinsippene «Kultur for å teste, «Dele mer for å få mer» og «Ambisjon om variasjon» har vi sett på tre strategiske tomter på Andenes. Disse tre tomtene viser alternative måter å tenke rundt fortetting på øya. De tre prosjektene er ikke ferdige forslag med to streker under svaret, men kan sees på som inspirasjon og som et mulig fremtidsbilde på hva vi mener er mulig å få til på Andenes.

Gnist-kvartalet

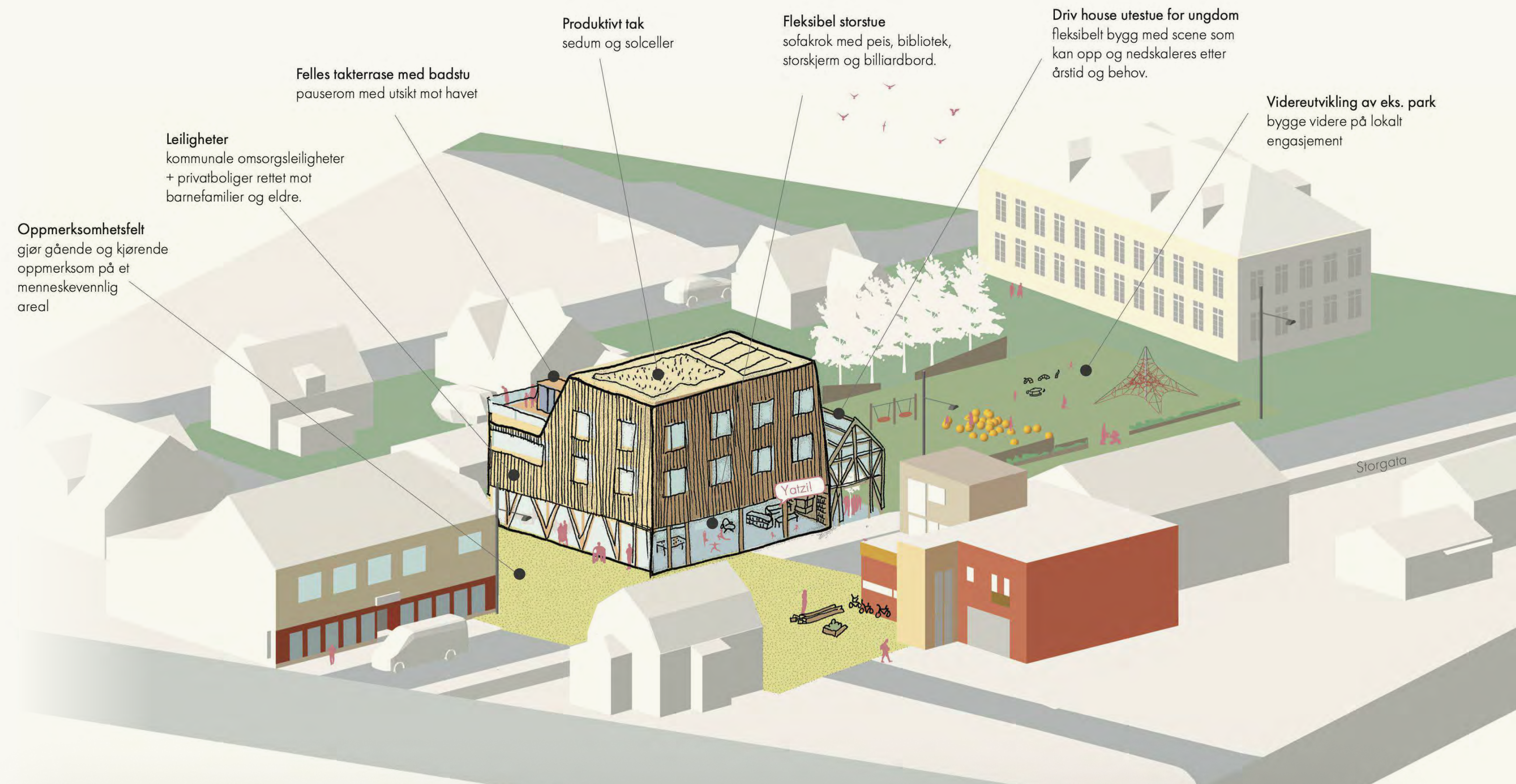
Forbedret disponering av dårlig utnyttede tomter i sentrum med fellesskapsfokus gjennom bolig og møteplasser.

Krysset hvor Storgata møter Svend Foyns gate ved Folkets hus er et viktig adkomstpunkt når du kommer til Andenes sentrum. I dag er det en åpen tomt på Storgatas vestsida mot Folkets hus, et busstopp, og et flott lekeområde bygget på lokalt initiativ.

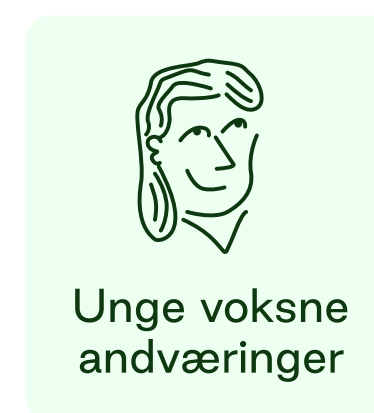
Ved å stramme opp gateløpet gjennom et leilighetsbygg med en generøs og sosial første etasje kan et nytt boligprosjekt gi mye tilbake til omgivelsene. Med en åpen og felles første etasje kan det for eksempel etableres en stor fellesstue hvor Andværingar kan møtes for å se fotballkamp, spille dart og billiard, eller har hjemmekontor på dagtid. I etasjene over er det tenkt leiligheter i ulike størrelser som muliggjør at folk med ulik sosial og økonomisk bakgrunn kan bo sammen. På toppen av bygget kan man se for seg en felles takterrase med sauna som har utsikt ut mot havet.

For å bygge opp under det fantastiske initiativet som er satt i gang med Nordlysparken, er det tenkt en utestue for ungdom som kobler boligbygget med Nordlysparken. Andøy er værhardt, og det er ikke bare ungdommen som forteller at den yngre garde trenger egne steder å være i sentrum. Utestuen er tenkt som en fleksibel konstruksjon som kan opp- og nedjusteres gjennom å gjøre arealet mindre eller større, åpen eller lukket, varm eller kald ut ifra årstid og behov.

Med et nytt boligbygg bør man også se på oppstramming av gatestrukturen gjennom å gjøre bilveien smalere og fortauene bredere. Eksempelvis kan man jobbe med bakken, eller «bygulvet», for å gjøre billister oppmersom og ta hensyn til gående og syklende. Gjennom å jobbe med hvordan et nytt boligbygg kobler seg på omgivelsene sine, kan man i tillegg skape bedre koblinger og bedre møteplasser inne som ute.

👥 Målgruppe

🔗 Flere muligheter

Bibilotek / storsue

Drivhus

Sykkelparkering

Fellesverksted

Boder til oppbevaring og utstyr til deling

Bideling

Ekstra soverom

Gnist-tunet

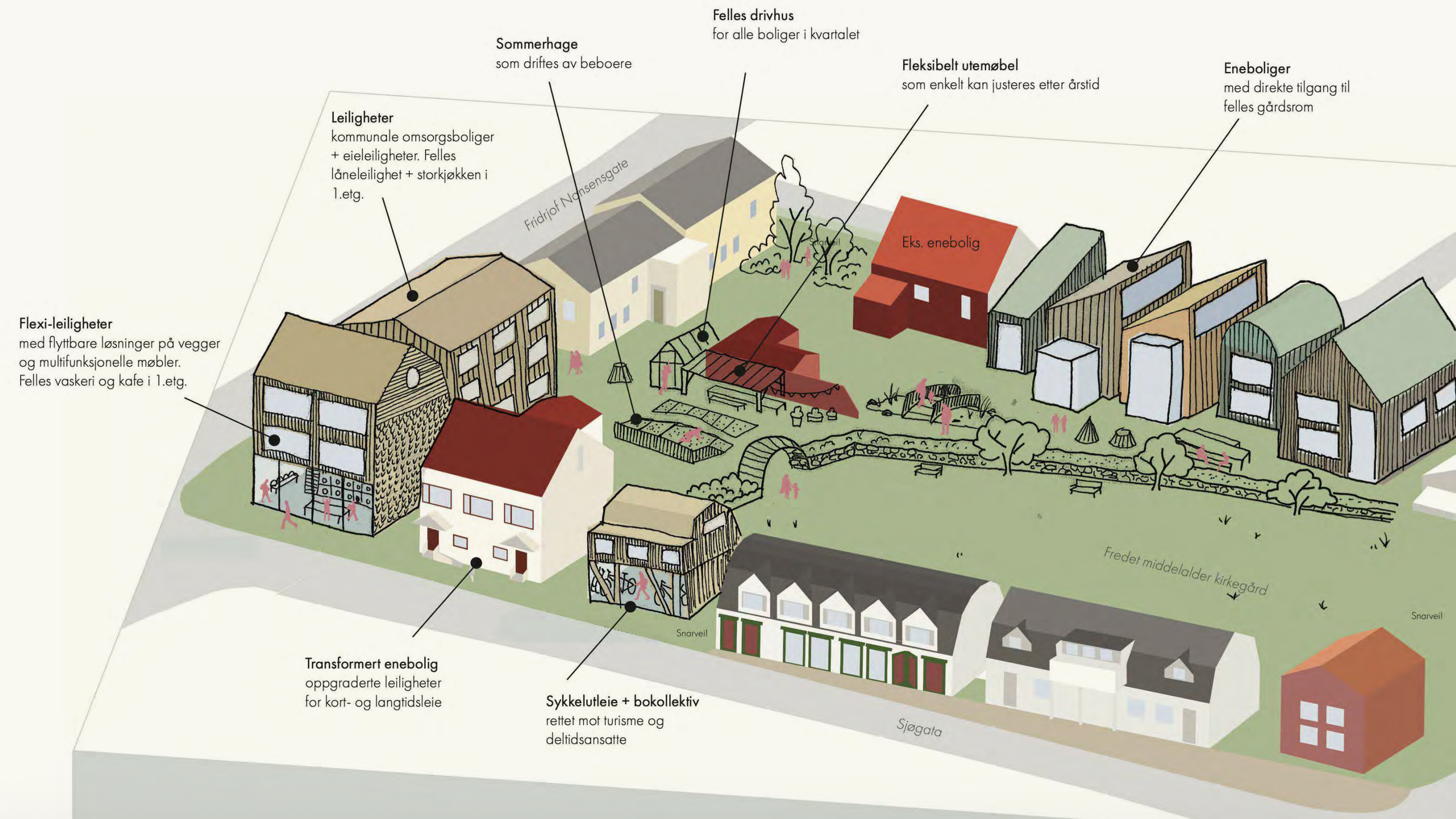
Fortetting og økt utnyttelse i sentrums boligområde.

Som eksempel på en mulig strategi for å transformere et større område, har vi sett på utvikling av et helt kvartal ved Sjøgata og Fridtjof Nansens gate. Hovedtanken er transformasjon av eksisterende bygg og fortetting gjennom nybygg som binder eksisterende bygningsmasse sammen med et romslig og felles gårdsrom.

Kvartalet ligger i et område med mye turisme og sesongarbeidere, så ønsket er å bygge opp under dette. Tanken er et større leilighetsbygg med felleskjøkken og vaskerom i første etg, og fleksible leiligheter i ulike størrelser med både eie- og leiligheter i etasjene over, hvor noen av leilighetene er forbeholdt kommunale omsorgsboliger. Felleskjøkkenet og vaskerommet er plassert med gode dagslysforhold og god synlighet mot gaten. Om utviklingen blir gjort riktig, kan disse fellesarealene bli en viktig og god møteplass mellom eksisterende og nye Andværing som kommer for kortere og lengre perioder.

I det store gårdsrommet som knytter alle byggene sammen, etableres det snarveier og lune områder for ulike aktiviteter som drivhus, parseller, lek og overvannshåndtering. I et værhardt klima som på Andøy er det små nyanser og mikroklimatiske forhold som avgjør om det blir levedyktige vilkår for både mennesker, planter og dyr.

Alt i alt vil en fornying av kvartalstrukturen bidra til å bygge opp under den lokale identiteten, og bane vei for en ny sosial infrastruktur hvor det er lett å leve et sosialt hverdagsliv som også kan frigjøre de ekstraordinære ressursene og mulighetene Andøy byr på.

Målgruppe

Flere muligheter

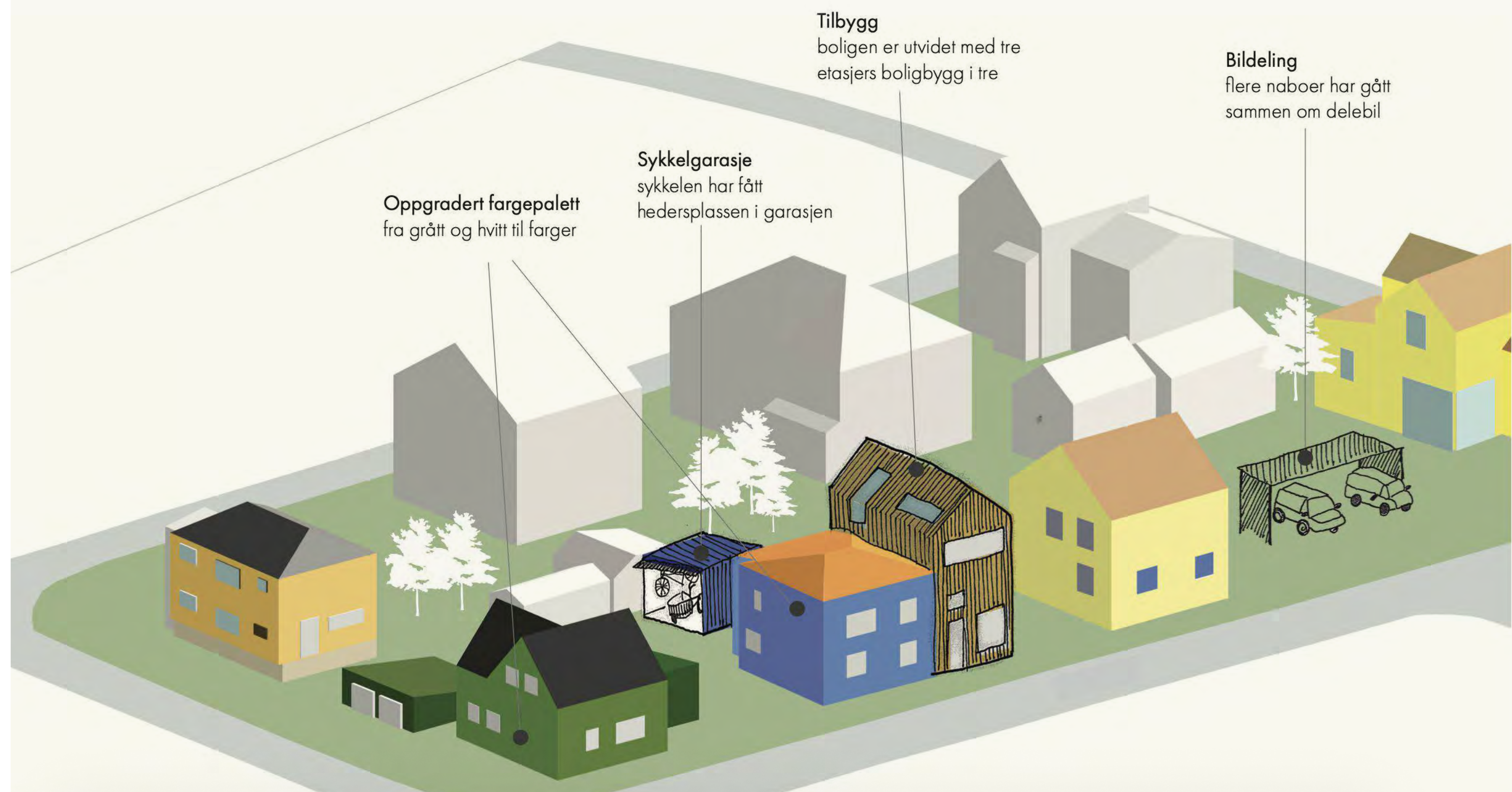
- Biblotek / storsue
- Drivhus
- Sykkelparkering
- Fellesverksted
- Boder til oppbevaring og utstyr til deling
- Bildeling
- Ekstra soverom

Gnist-eneboligen

Fra enebolig for et eldre ektepar, til praktisk familiebolig.

Andenes sentrum består i hovedsak av eneboliger med garasje og hage. Disse eneboligene har gjerne stor emosjonell verdi, men større vedlikeholdsbehov og ikke fullutnyttet bruk. Gjennom Gnist-programmet har vi sett på mindre tiltak og strategier for utvikling av sentrumplanens eneboliger. I fremtidens Gnist-enebolig har sentrumsnære boliger blitt oppgradert med moderne tilbygg i tre, og flere naboer har gått over til bildelingstjenester som har frigjort gateareal og garasjeplass. Med støtteordninger fra kommunen har både vinterspark, elektriske lastesykler blitt det foretrukne transportmiddelet for å løse hverdagslogistikken. I tillegg til dette har nabolaget gått fra hvite og grå fasader til en fargerik og historisk fargepalett koordinert av kommunen.

Man kan med fordel også se på en endret bruk av vei- og gateareal for fellesskapets beste. Med det mener vi at noen gater kan bli enveiskjørte, omdisponert eller fortettet i form av park- eller boligareal. Utvidelse og forbedring av kvartalsystemet i sentrum med en oppstramning av gatesnittet hvor noen gater er prioritert for syklende og gående kan gjøre det lettere og tryggere å ferdes.

Målgruppe

Eldre andværing

Nyankomne andværing

Unge voksne andværing

Flere muligheter

Sykkelparkering

Fellesverksted

Boder til oppbevaring og utstyr til deling

Bildeling

Ekstra soverom

Muligheter

Potensielle delprosjekter

På bakgrunn av materialet fra innsiktfasen har vi laget en urangert prosjektbank av potensielle delprosjekt som kan spinne videre på tankegodset fra Gnist-programmet.

⊕ Potensielt delprosjekt

Boligbyggelag

Utvikling av et boligselskap som bygger nye boligtypologier gjennom nybygg og transformasjon. Få på plass et boligbyggelag som kan agere som en proff utvikler med store muskler og høye målsetninger. Spille frem en sterk aktør som fremmer delekultur og tilrettelagte boliger for ulike brukergrupper, og som også kan spille boligstiftelsen bedre.

👁 Problemstilling

Det er lite variasjon i dagens boligmarked på Andøy i dag. Det er problematisk å eldes i eget hjem, og det bygges for lite boliger. Kommunen og ulike arbeidsgivere har behov for å kunne tilby bedre boliger til flere, og det er dårlig stand på mye av dagens boligmasse.

🤝 Samarbeidspartnere

Kommune Fylkeskommune Andøyfondet
Utviklere Husbanken Forsvarsbygg
Lokale snekkere Næringsliv Andøy space
Arkitekter Designere

👥 Målgruppe

Boligbyggelag Lokalt næringsliv Ildsjeler

🚩 Gjennomføring

Enkelt: Invitere til et boligforum for deling av kunnskap og oppmuntre til nye samarbeid og pilotprosjekt for fremtidige boligprosjekter.

Middels: Kommunen har en velformulert begrunnelse for å avvise byggeprosjekt som bidrar til en negativ samfunnsutvikling.

Krevende: Stifte selskap med grunnfinansiering fra Andøyfondet.

🔄 Effekt og potensial

- Skape en handlekraftig aktør med større handlingsrom.
- Sikre bedre tilgjengelighet og raskere tilgang på informasjon som letter boligbygging av høyere kvalitet.
- Tilrettelegge for uttesting og pilotering
- Match making av aktører som drar samfunnsutviklingen i riktig retning.
- Skape en boligsosial plattform. Kunne tilby varierte og sosiale boligformer / arkitektur / deleløsninger
- Eksempelets makt. Lykkes boligbyggerlaget med å realisere gode boliger, vil flere lettere følge etter.
- Senke byråkratiet og terskelen fra ide til implementering
- Sikre kort vei fra ide til gjennomføring
- Utvidet medvirkning, forankring og styrket lokal tilhørighet

⊕ Potensielt delprosjekt

Gnistbygg

Fortetting og utvikling av strategiske tomter som bygger på tankegodset fra Gnist-programmet. Se på hvordan ulike aktører og naboer i direkte nærhet til transformasjonsområdet kan være med å utvikle nærmiljøet, og bidra til å forbedre nabolaget, bokvalitet, gateareal og kvartalstruktur. Satse på noen utvalgte steder for å vise hva man kan få til.

👁 Problemstilling

Lite variasjon bygningstypologier og lav utnyttelse av kvartalstrukturen. Mangel på boliger og møteplasser.

🤝 Samarbeidspartnere

Utbyggere Privatpersoner Nabolag
Kommune Fylkeskommune Arkitekter
Designere

👥 Målgruppe

Investorer Utbyggere

🚩 Gjennomføring

Enkelt: Kommunen gjennomfører forprosjekt for ulike modeller for å utvikle en tomt. Transformasjon av et pilotkvartal.

Middels: Kommunen deltar aktivt i utviklingen av et pilotbygg .

Krevende: Et helt kvartalet fortettes og videreutvikles på tankegodset rundt deling, sambruk og variasjon.

🔄 Effekt og potensial

- Skape gode eksempler på høykvalitets utvikling.
- Skape en ny typologi som ikke ødelegger eksisterende struktur, men som sikrer bedre boliger og god distriktsutvikling.
- Forhindre et utflytende sentrum og store avstander mellom viktige målpunkt.
- Oppnå synergieffekt av flere gode prosjekter som spiller hverandre god.
- Muliggjøre mer deling.
- Tilrettelegge for uttesting og pilotering.
- Spille videre på arbeidet som er lagt ned i Gnistprogrammet, og benytte seg av nettverket som oppstår via Gnist og DOGA
- Utvidet medvirkning, forankring og styrket lokal tilhørighet

⊕ Potensielt delprosjekt

Boligstiftelsen 2.0

Det finnes en boligstiftelse på Andøy i dag som er rettet mot en ressurs svak beboermasse. Det er et behov å kunne tilby boliger som ikke er tidsbegrenset, og som spiller ressurs svake beboere bedre. Det bør løftes opp en diskusjon som slipper fri potensialet i stiftelsen, og som tar en runde på ambisjoner, økonomi og samarbeid. Stiftelsen kan med fordel gå noen runder (både internt og eksternt) på hvordan den skal fungere som lokal aktør i stor og liten skala.

👁 Problemstilling

Boligstiftelsen har i dag et begrenset mandat og ressurser til å være en sentral boligaktør. Det er behov for flere fleksible boliger som er tilpasset ressurs svake brukere. Å samle mange ressurs svake på et sted kan ha en negativ påvirkning både på beboere og miljøet rundt, og det finnes et potensiale i å utvikle dagens boligstiftelsemodell.

🤝 Samarbeidspartnere

Kommune Fylkeskommune Kathrine Standal
Arkitekter Designere

👥 Målgruppe

Folk på boligjakt Boligstiftelsen Helsefagarbeid

🚩 Gjennomføring

Enkelt: Få boligstiftelsen i dialog med Kathrine Standal fra Trondheim Boligstiftelse. Kommunen tar posisjon opp mot styret og finner triggerpunktene til stiftelsen.

Middels: Endre stiftelsens vedtekter og formål opp mot bolig sosial handlingsplan. Profesjonalisere styret, og påvirke hvilken rolle boligstiftelsen skal ha i fremtiden.

Krevende: Få på plass en boligstiftelse med større fokus på bokvalitet. Etablere en stiftelse som evner å slippe fri alt av effekt og potensiale.

🔄 Effekt og potensial

- Bedre boliger
- Større nedslagsfelt for flere, ikke bare ressurs svake
- Mulighet for å teste ut ulike boliger med ulike tidsbegreninger (kort tid, lengre tid, for alltid)
- Bedre integrering av ressurs svake beboere
- Utvidet medvirkning, forankring og styrket lokal tilhørighet

⊕ Potensielt delprosjekt

Utbyggerpitch

Et anvendbart innsalg / pitch til bruk for å selge inn mulige prosjekter, tomter, samarbeid og investeringer opp mot utbyggere. Et verktøy kommunen kan bruke for å stimulere til boligbygging, og introdusere flere utbyggere til å satse i Andøy. Finne ut hva som trigger folk, og hva som senker terskelen for å investere. Skape innsikt i Andøytilværelsen, og oppmuntre til engasjement og pilotering. Tydeliggjøre hvordan utbyggere (enkelere og tryggere) kan lage gode boliger og skape profitt.

👁 Problemstilling

Vanskelig for utbyggere å se profitt i boligprosjekter på Andenes. Terskelen føles høy for å investere. Utviklere ser ikke profitt i bokvalitet eller verdien av deletjenester.

🤝 Samarbeidspartnere

Kommune Utbyggere Utviklere Designere
Arkitekter

👥 Målgruppe

Investorer Utbyggere Kommune

🚩 Gjennomføring

Enkelt: Sammenfatte viktige poenger fra eksisterende analyser og strategiske dokument som peker på vekst og potensial for utvikling av Andøy. Sette opp push-pull faktorer som fremhever om faren ved forbigåelse. Oppmuntre og smitte folk til å påvirke flere.

Middels: Utvikle et innsalg i dialog / samarbeid med utbyggere, og innhente tall for å møte deres spørsmål og bekymringer.

Krevende: Aktiv bruk / promotering. Utvikle pilotprosjekt som kan bli konkrete og realiserte prosjekt.

🔄 Effekt og potensial

- Skape en strategi for å imøtekomme nybygg / transformasjon
- Vise til utbyggerne at de blir forbigått om de ikke hopper på utviklingstoget.
- Vise utbyggere hvorfor og hvordan de kan lykkes i Andøy.
- Tydeligere kartlegging over behov
- Utvikle konkrete og realiserte boligprosjekt med økt bokvalitet.

⊕ Potensielt delprosjekt

Fremtidens forsvarsboliger

Forsvaret eier flere områder med boliger og i utenfor Andenes sentrum. Dette er både boliger som er i bruk, og boliger som står tomme. Det er behov for en større variasjon i bygningstypologier, og en mulighet kan være å utvikle en tunstrategi hvor ny og gammel boligmasse med delefunksjoner kan gjenoppstå i ny form. Man bør diskutere utvikling av disse boligområdene konkret opp mot sentrumsplanen.

👁 Problemstilling

Hvordan ser fremtidens forsvarsbolig ut? Det står mange tomme forsvarsboliger i Andøy, og det er usikkerhet knyttet til forsvarets plass i Andenes. Det er et kommunalt ønske om varierte og bedre integrerte boligområder, og varierte eie- og leie strukturer. Kommunen trenger et hjelpemiddel for å kvalitetssikre og lette en beslutning hvis det blir lagt ut tomter eller boliger ut for slag.

🤝 Samarbeidspartnere

Kommune Forsvarsbygg Arkitekter
Designere

👥 Målgruppe

Investorer Utbyggere Forsvarsbygg

🚩 Gjennomføring

Enkelt: Kartlegging av eksisterende tomter og bygg. Gjennomføre mulighetsstudie om hvordan forsvaret kan fremme deleløsninger og rigge seg best mulig mot fremtiden

Middels: Lage en oppkjøpsstrategi for kommunen med retningslinjer om hvordan kommunen og forsvarsbygg skal forholde seg til salg og kjøp av eiendom

Krevende: Stimulere med næringsmidler for nye tiltak gjeldene arealer. Lage en ny boligkatalog for fremtidens forsvarsbygg

🔄 Effekt og potensial

- Utfordre fremtidens forsvarsbolig.
- Lage en strategi som ivaretar oppkjøp og uttesting, og som hjelper kommunen til å ta stilling til kjøp og salg av forsvarsboliger.
- Ny bruk av eksisterende bebyggelse og muligheter for rask realisering.
- Få til en miks av boliger hvor barrierer mellom forsvaret og sivilsamfunnet brytes ned.

⊕ Potensielt delprosjekt

Gata som fellesrom (fortetting)

Se på en endret bruk av vei og gateareal til fellesskapets beste. Utvidelse og forbedring av dagens kvartalsystem som gjør det lettere å navigere seg i sentrum, og som ivaretar alle brukerne av fellesarealer. En prioritering av gatestrukturen med plan for fortetting og bedre tilrettelegging for gående og syklende.

👁 Problemstilling

Eksisterende kvartalsystem på Andenes har mye gate- og veiareal som krever mye vedlikehold. Dette er både dyrt og vanskelig for kommunen å vedlikeholde. Det ligger et potensiale i å legge til rette for fortetting i gateareal, og hindre at nye boligprosjekter legger seg for langt utenfor Andenes sentrum.

🤝 Samarbeidspartnere

Kommune Fylkeskommune
Bolig- og gårdeiere i sentrum Næringsliv
Arkitekter Designere

👥 Målgruppe

Fastboende Besøkende

🚩 Gjennomføring

Enkelt: Jobbe videre med en helhetlig undersøkelse/analyse av gater og trafikk på Andenes basert på arbeidet gjort i sentrumsplanen.

Middels: Forankre de viktigste grepene for ny bruk av gater på Andenes i sentrumsplanen for Andenes.

Krevende: Utvikling av ny gatebruksplan med strategi for gjennomføring.

🔄 Effekt og potensial

- Mer bevisst bruk av gater og byrom på Andenes med færre gater i kommunal drift
- Flere tomter tilgjengelig for fortetting.
- Introduksjon av nye typologier for fortetting på Andenes som stimulerer boligmarkedet, og tilrettelegger for flere livsstiler og livsfaser for innbyggere på Andenes.
- Utvidet medvirkning, forankring og styrket lokal tilhørighet

⊕ Potensielt delprosjekt

Gata som fellesrom (møteplasser)

Ny bruk av gateareal til gode byrom og felles møteplasser utendørs. Etablering av torgareal, gatetun og byrom som prioriterer myke trafikanter. Bidra til forskjønning og skape et mer attraktivt sentrum for beboere, besøkende og næringsliv på Andenes.

👁 Problemstilling

En endring og oppstramming av vei- og gatearealene ville frigjort arealer som kunne tilrettelagt bedre for gående og syklende. Det er behov for å gjøre Andenes sentrum mer tilgjengelig og universelt utformet slik at gaterommet kan tas i bruk av større deler av befolkningen. Tilrettelegge for bedre vinterbruk av sentrum.

🤝 Samarbeidspartnere

Kommune

Fylkeskommune

Gårdeiere i sentrum

Næringsliv

Arkitekter

Designere

👥 Målgruppe

Fastboende

Besøkende

🚩 Gjennomføring

Enkelt: Gjenta sommerstengt bilfri gate i utvidet skala.

Middels: Utprøving av nye pilotprosjekter for endret bruk av gater.

Krevende: Prosjektere og bygge nye permanente byrom for endret bruk av utvalgte gater.

🔄 Effekt og potensial

- Mer bevisst bruk av gater og byrom på Andenes med færre gater i kommunal drift
- Utvikling av kyststi fra The Whale til Space
- Tilrettelegge for uttesting
- Utvidet medvirkning, forankring og styrket lokal tilhørighet

⊕ Potensielt delprosjekt

Digital ressursdeling

Tilgjengeliggjøring av Andenes ressurser på en digital plattform. Muligheter for leie av tjenester og ressurser. Dette kan være alt fra en enkel seng til et rom eller helt hus, eller praktiske tjenester som kjøkkenfasiliteter, utstyr, transportmidler, sosiale arrangement, møterom ect.

👁 Problemstilling

Det er stor gjennomtrekk av mennesker, tjenester og tilbud i Andøy i dag. Dette bør få en plattform som kan muliggjøre at ressurser blir værende på øya. Det er også behov for å synliggjøre det skjulte markedet som finnes av både tjenester, og fysiske og sosiale tilbud i Andøy. I dag er det for høy terskel for mange å bruke tjenester som finn.no, og boliger selges fortsatt via facebook eller avisinnlegg. Nyinnflyttere sliter med å få tak i gode boliger, tjenester og varer.

🤝 Samarbeidspartnere

Kommune

Fylkeskommune

Innbyggere

Utviklere

Produktdesignere

Tjenestedesignere

Link Vesterålen

Næringsliv

DOGA

👥 Målgruppe

Investorer

Folk på boligjakt

Boligstiftelsen

Fastboende

Besøkende

🚩 Gjennomføring

Enkelt: Vurdere hva som finnes og hva som kan gjøres bedre.

Middels: Lokal uttesting av tjenestetilbud. Lage en kulturkalender på samfunnsfunksjoner, fokusere på det sosiale.

Krevende: Full app / tjenestetilbud i landsdekkende omfang. Utarbeide et ratingsystem med fokus på sosial trygghet.

🔄 Effekt og potensial

- Utløse et delingspotensial
- Bedre integrering i Andøysamfunnet
- Motarbeide overforbruk og ensomhet
- Øke Andøys attraktivitet
- En ny løsning som er bedre og utkonkurrerer facebook som digital plattform (Bruke facebook til å feede/samarbeide brukere over til nytt system?)
- Tilrettelegge for testing
- Tydeligere kartlegging over behov
- Forhindre utenforskap
- Tydeligere kartlegging over behov

⊕ Potensielt delprosjekt

Tilflytteroppfølging / innbyggere

Tilgjengeliggjøring av Andenes ressurser og potensiale i form av et fysisk sted hvor man kan snakke med folk, og enkelt finne eller dele informasjon. Gjerne i kombinasjon med delprosjekt "Samfunnshus i sentrum".

👁 Problemstilling

Det er behov for å synliggjøre det skjulte markedet som allerede finnes av både tjenester og fysiske og sosiale tilbud på Andøy. Det er også behov for å øke attraktiviteten av Andenes, og bidra til at flere blir godt integrert i Andøysamfunnet.

🤝 Samarbeidspartnere

Kommune Frivillighet Innbyggere
Næringsliv Fylkeskommunen Arkitekter
Designere

👥 Målgruppe

Fastboende Besøkende

🚩 Gjennomføring

Enkelt: Årlig tilflytterevent hvor man inviteres på middag med påfølgende informasjon om hvordan man lett kan integreres i lokalsamfunnet.

Middels: Arrangement som gjentas i en hyppigere sekvens. Gjenoppta tidligere fadderløsning med event for tilbakeflyttere og frivillige. Bygge videre på erfaringer med "jobb for to". Utvidet stillingsomfang for bibliotekar og/eller voksenopplæring

Krevende: Tilsette en kommunalt ansatt kontaktperson som kan følge opp nye tilflyttere (feks gjennom utvidet mandat til en bibliotekar).

🔄 Effekt og potensial

- Imøtekomme ulike behov til ulike tilflyttere og forbedre integrering av nye Andværing på kort, mellom og lang tid
- Raskere og bedre integrering i lokalsamfunnet
- Øke trivsel, bidra til at flere ønsker å bli boende lengre
- Tilrettelegge for flere tilflyttere
- Forhindre utenforskap
- Tydeligere kartlegging over behov

⊕ Potensielt delprosjekt

Samfunnshus i sentrum

Transformasjon av eksisterende lokaler. En storstue med utvidet åpningstid, og som kan brukes til små og store aktiviteter. Alt fra poesikveld, hacaton, konfirmasjoner, bursdager ect. Fleksible lokaler med kafe, utleielokaler, faste og fleksible tilbud gjennom hele året. Et åpent samfunnshus som blir et synlig og integrert tilbud i sentrum. Kan gjerne kombineres med delprosjektene "Tilflytteroppfølging", "Gnistkvartalet", "Gata som fellesrom", "Boligbyggelag" eller "Utbyggerpitch"

👁 Problemstilling

Det er et stort behov for overlappende møteplasser, både inne og ute. Et samlingspunkt for både fastboende og besøkende Andværing.

🤝 Samarbeidspartnere

Kommune Fylkeskommune Aktivitetsgrupper
Lokale ressurspersoner Arkitekter Designere

👥 Målgruppe

Besøkende Fastboende Utlånstjenester

🚩 Gjennomføring

Enkelt: Bruke Folkets eller andre relevante lokaler hus som testarena / prototype / en dags workshop. Samle ildsjeler og hjelpe grasrota.

Middels: Sikre, tilgjengeliggjøre / transformere arealer for pop-up arrangement. Lage et Gnist-fond som bidrar til sosiale arrangement.

Krevende: Full transformasjon evt. nybygg.

🔄 Effekt og potensial

- Mer aktivitet i sentrum med fysisk effekt på sentrum
- Økt attraktivitet av sentrum og Andnes som bosted
- Motarbeide ensomhet
- Skape en viktig møteplass som ikke stenger på ettermiddag og kveld
- Kunnskapsdeling og nettverksbygging
- Deling av ressurser og arealer
- Tilrettelegge for uttesting
- Senke byråkratiet og terskelen fra ide, til implementering
- Sikre kort vei fra ide til gjennomføring

⊕ Potensielt delprosjekt

Andøykonferansen

Få på plass en internasjonal utviklingskonferanse som setter Andøy på agenda. Se på hva man kan lære av tilsvarende bosteder, og hvordan Andøy kan utvikle seg som et bærekraftig, flerfunksjonelt og inkluderende bo- og arbeidsområde. Invitere planleggere, arkitekter, entreprenører, utviklere, politikere, beboere, studenter og elever til arbeidsverksted, foredrag og debatter. Dele arrangementet opp i ulike sesjoner, feks "sosial infrastruktur" (samfunnsfokus på det å leve og bo på Andøy), "fysisk utvikling" (rettet mot arkitektur, bygg, entreprenører og utviklere) "arbeidsliv" (hvordan tilrettelegge for de som kommer i 3 mnd, 2 år, eller på livstid) og "bærekraftig turisme" (hvordan tilrettelegge best for boende og besøkende).

👁 Problemstilling

Det er et behov for å vise frem hva Andøy har å tilby og hvordan man kan bli ivaretatt på øya. Store og komplekse strukturer påvirker hverdagslivet i Andøy med mye usikkerhet knyttet til hjørnestensbedrifter som forsvaret, turisme, space og fiske. Det er mange store og små utfordringer som gjør det usikkert å investere på Andøy.

👁 Samarbeidspartnere

Kommune Fylkeskommune Designere
Entreprenører Arkitekter Landskapsarkitekter
Innovasjon Norge Næringsliv Spaceport

👁 Målgruppe

Besøkende Fastboende Næringsliv
Distriktsutviklere Politikere

👁 Gjennomføring

Enkelt: Arrangement med NAF / NODA / UIT / Nord Universitet

Middels: Digital konferanse tilknyttet Space port i 2025

Krevende: Flere dagers internasjonalt arrangement

👁 Effekt og potensial

- Vise potensialet til Andøy, og avkrefte myten om at det er stor risiko knyttet til investering på Andøy
- Tydeligere kartlegging over behov
- Øke investeringsvilje
- Få flere får etablere seg i lokalmiljøet på Andøy

⊕ Potensielt delprosjekt

Bystrand

Tilrettelegging av strandsone til lek, bading, sport, arrangementer og sosialt samvær nært sentrum av Andenes. Legge til rette for lavterskel friluftsliv og helårsbruk av naturen nær Andenes.

👁 Problemstilling

Andenes sentrum ligger et stykke fra de mest brukte tur- og naturområdene, og ikke alle har ønske eller behov for de store friluftsopplevelsene man forbinder med Andøy. Det er lite variasjon av møteplasser og mangel på ikke-kommersielle møteplasser i Andenes. Det er mangel på tilrettelagte møteplasser utendørs som skaper et mer sosialt bomiljø. Det er et ønske om å skape arenaer for inkludering og integrering med arktisk/Nordnorsk kultur i sentrum.

👁 Samarbeidspartnere

Kommune Andenes vel Andøyfondet
Andenes utmarksfelleskap The Whale Bua

👁 Målgruppe

Småbarnsfamilier Besøkende Fastboende
Personer med nedsatt funksjonsevne

👁 Gjennomføring

Enkelt: Skilte og promotere del av strandsonen som ny bystrand. Promotere Bua for utlån av utstyr

Middels: Forbedre infrastruktur og gjøre deler av stranden universelt tilgjengelig

Krevende: Bygge strukturer langs strandsonen med f.eks naust til utleie, bålpanne, fast volleyballnett. Inngå samarbeid med frivillige organisasjoner for drift av stranden.

👁 Effekt og potensial

- Gjøre naturopplevelser mer tilgjengelig for større deler av befolkningen.
- Sørge for en populær inngang til bruk av arktiske uteområder for både nye og gamle andværing.
- Promotere Andenes som godt sted å leve og bo.
- Motvirke utenforskap

Hva nå?

Gjennom Gnist-prosjektet har vi utfordret flere parallelle problemstillinger. Det er mange store og vanskelige ytre påvirkningsfaktorer som påvirker hverdagslivet i øysamfunnet som er utenfor kommunens kontroll, men gjennom Gnist har vi forankret et tankesett som kan hjelpe kommunen å jobbe målrettet mot en helhetlig og bærekraftig boligutvikling som favner mange.

I dette dokumentet har vi presentert en oppsummering av innbyggernes behov, overordnede grep for å skape fremtidens bolig, og forslag til små og store tiltak for å sette i gang. De kan leses hver for seg, men bør sees i sammenheng.

For å få fart på en kvalitativ boligutvikling oppfordrer vi å få på plass pilotprosjekter som fremmer fremtidens Andøybolig gjennom å skape prosesser som tilrettelegger for samarbeid og endring tuftet på tankegodset fra Gnist. Vi har satt opp tre råd for hvordan Andøy kommune kan jobbe videre med utvikling:

1 Bruk de tre prinsippene aktivt i videre utvikling

2 Involver hele øysamfunnet

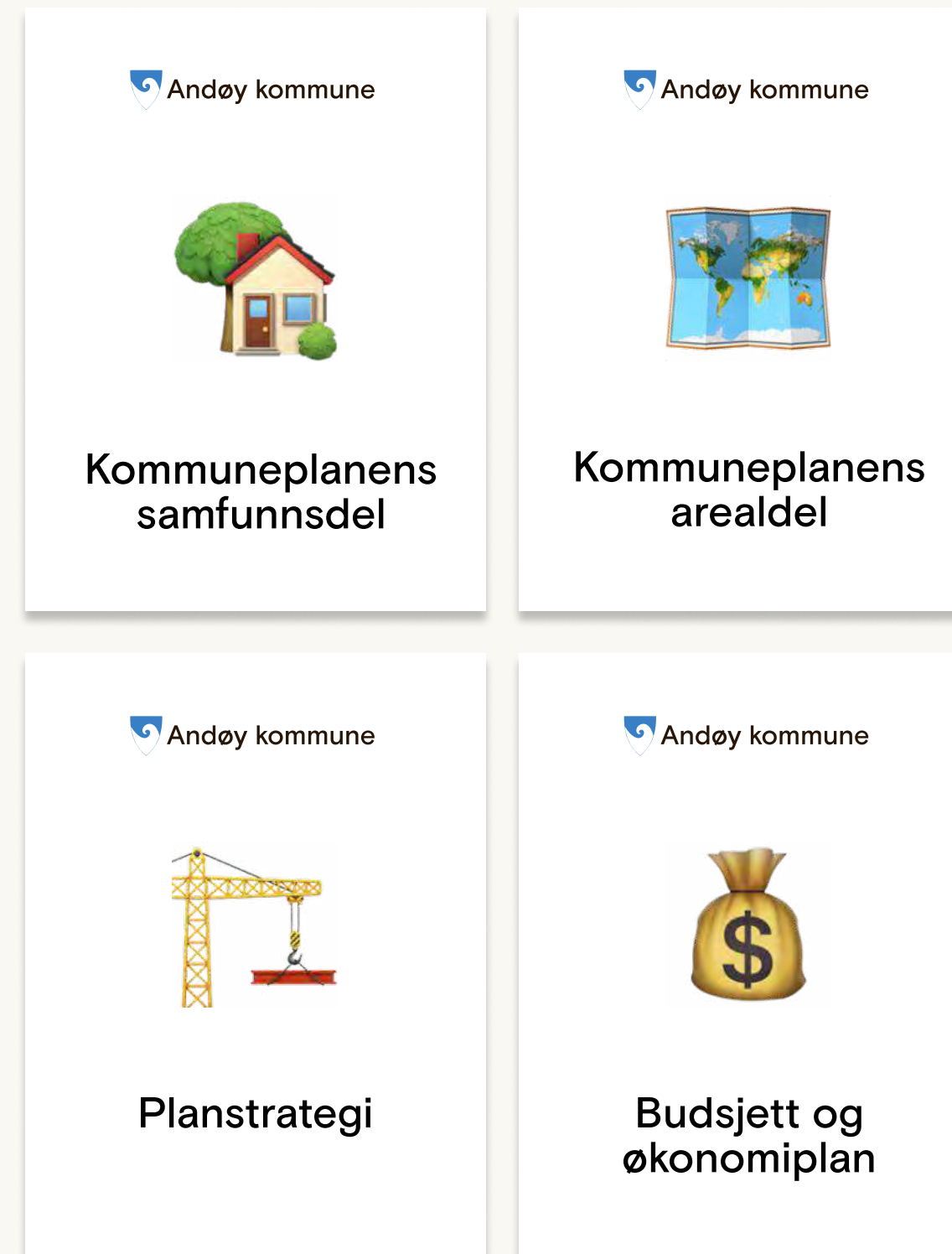
3 Skap varig organisering for utvikling

1

Bruk de tre prinsippene aktivt

La de tre prinsippene "Kultur for å teste", "Dele mer for å få mer" og "Ambisjon om variasjon" være førende prinsipper for all utvikling i kommunen. Dette er prinsipper som er godt forankret i befolkningen og som favner stort gjennom fokus på kvalitet. Husk å se på utvikling i Andøy med flere "briller" samtidig.

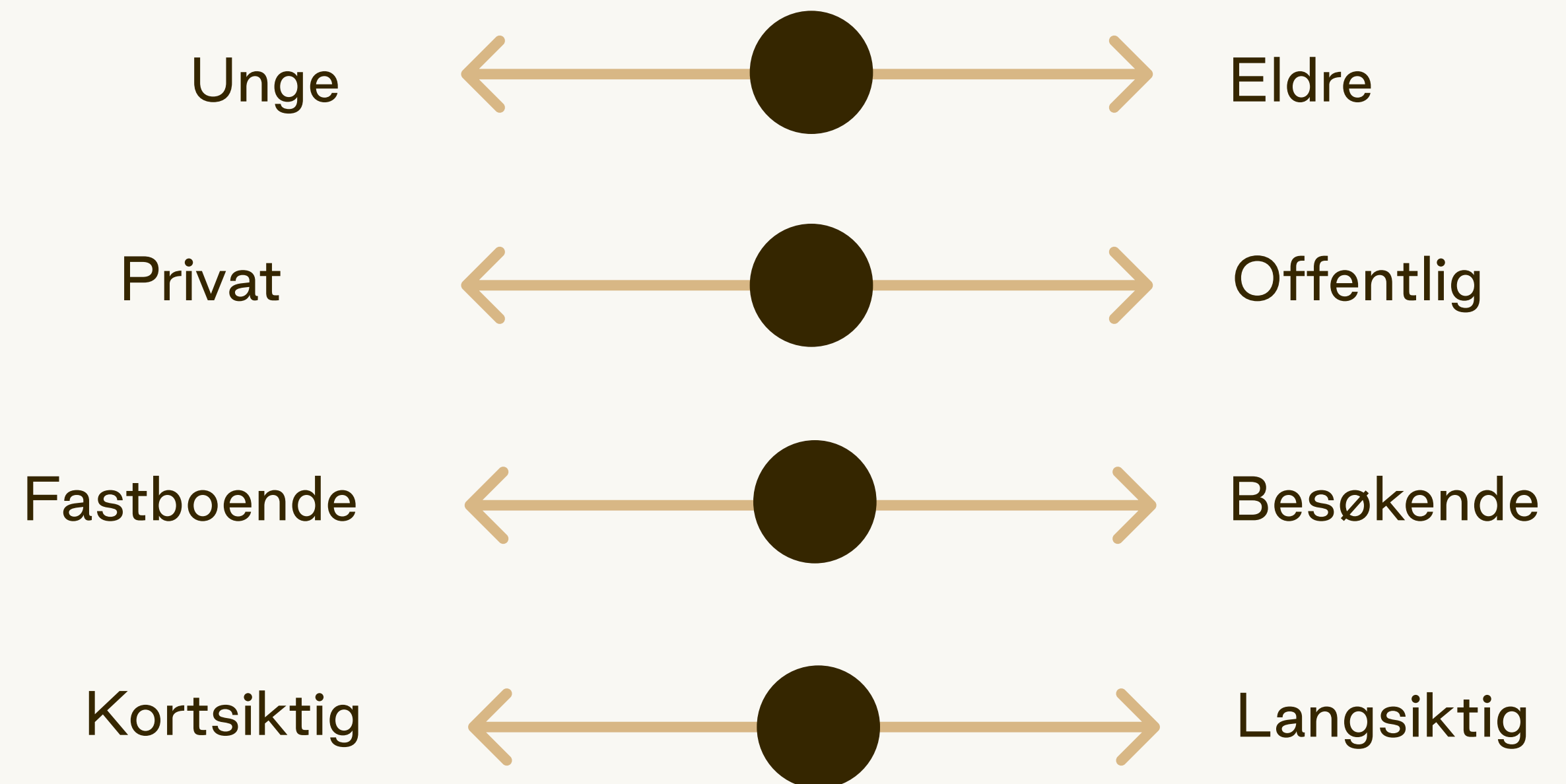
Sørg for at prosjekter som prioriterer gode løsninger i "Gnist-ånden" blir løftet opp, støttet og prioritert.

Involver hele øysamfunnet

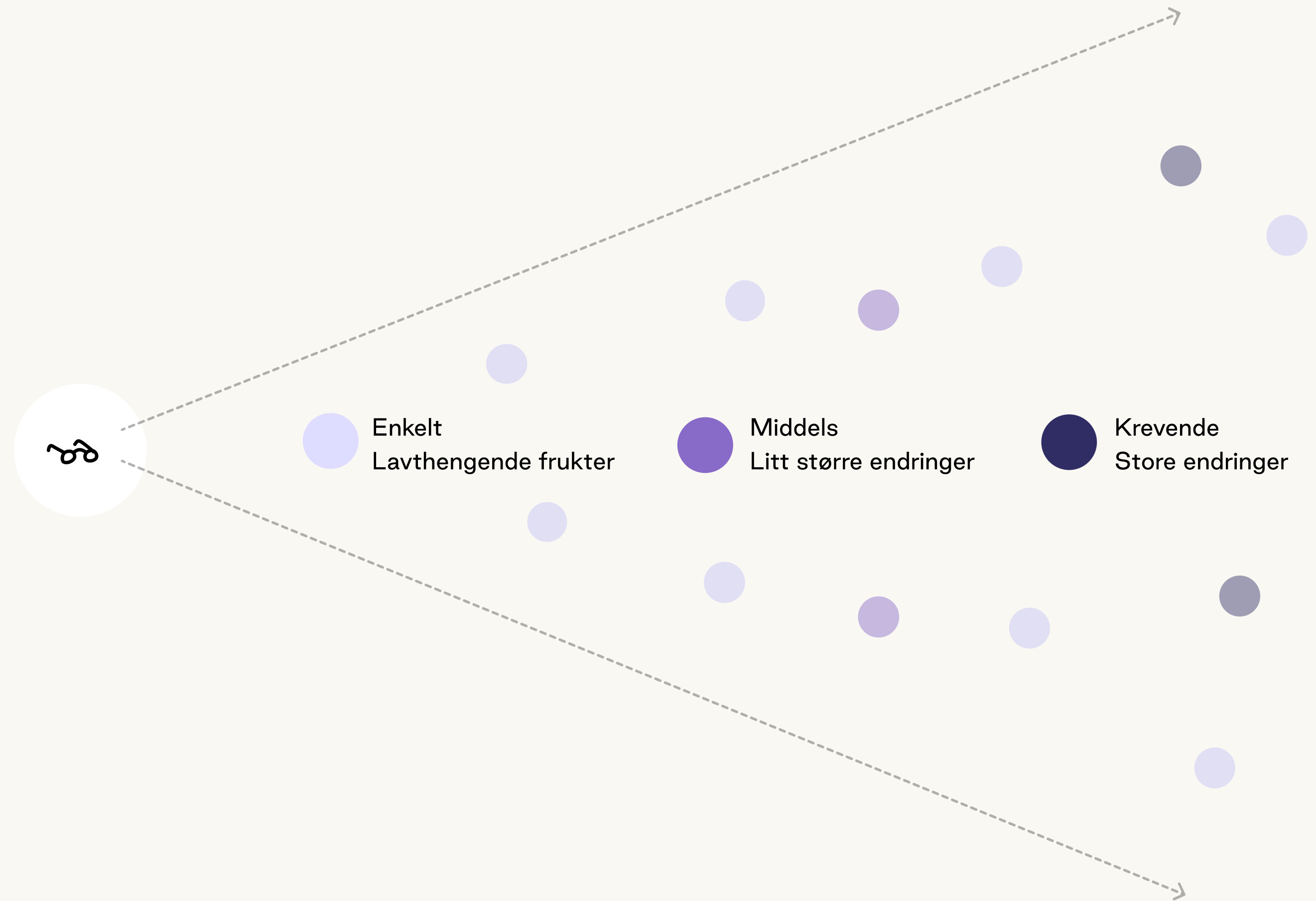
Fortsett med involvering, og gjør mer sammen! Sett i gang med pilotprosjekt fra idebanken, og bygg opp under de gode initiativene. Husk å involvere ulike mennesker fra ulike næringer, sektorer og alderspenn når det gjøres større endringer. Andøy kommune og næringsaktører trenger mer, ikke mindre samarbeid på tvers av brukergrupper og interesser.

Med mange ulike innbyggergrupper er det vanskelig å gjøre alle til lags. Samtidig er det ofte lite som skal til for at folk føler eierskap til utvikling og nye planer.

Skap varig organisering for boligutvikling

Finn varig organisering for boligutvikling for Andøy kommune. At Andøy har en kommunearkitekt som bindeledd og aktiv partner i offentlige og private samarbeid er avgjørende for en helhetlig og god utvikling. Vedkommende må ha målrettet fokus og jobbe aktivt med videre forankring i arbeidet som er lagt ned i Gnistprosessen. Det bør utarbeides en felles forankret målformulering rundt boligutvikling for kommuneplanens samfunnsdel og som kommunestyret kan fatte kommunevedtak på.

Takk!

Andøy kommune står midt i en situasjon der de enorme nærings-satsingene innen romfart, reiseliv, fiskeri, landbasert akvakultur og militærvirksomhet møter de typiske boligutfordringene man ofte finner i nordnorske distriktskommuner. Møtet mellom alle disse skaper en situasjon som har ligget langt utenfor kommunens kontroll, og som er vanskelig å gripe tak i for både privat og offentlig sektor. Før Gnist hadde ikke bolig en naturlig plass på dagsordenen i kommunen, og det fantes ingen felles arena for aktører i Andøy til å løfte sine utfordringer rundt temaet.

Utfordringen er ikke blitt mindre enorm etter denne delen av prosjektet nå er ferdigstilt, men mitt håp er at Gnist har gitt, og vil fortsette å gi både kommunen og private aktører felles verktøy, felles språk og en felles plattform til å samarbeide om å løse boligutfordringene i Andøy. Bolig har gått fra et ikke-tema, til å bli en prioritert debatt inn i arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel, samt skapt grunnlag for en rekke prosjekter som nå skal rulle videre etter Gnist. Deriblant arbeidet med et boligutviklings-selskap som kan fylle rollen som den manglende aktøren på boligmarkedet og sette makt bak kravene til kvalitet i det som bygges av boliger.

Boligutfordringene i Andøy er komplekse og omfattende – men dette gir oss også muligheter til å ta i bruk nye innovative løsninger. Gnist har kickstartet boligdiskusjonen i Andøy, og dannet grunnlaget for en rekke nye initiativer jeg tror vil prege boligutviklingen i kommunen i mange år fremover. Det er nå skapt en forståelse for at selv om vi skal drive med det som skjer langt oppe i verdensrommet, og langt nede i havdypet, så er det der andværingene bor, et sted i midten av denne linja, at vi må skape bedre samfunnsutvikling for å lykkes med det vi prøver å få til her ytterst i havgapet.

Takk for at du har lest denne rapporten – og om du vil være med videre og bli en del av løsningen i Andøy – ikke nøl med å ta kontakt med oss i Andøy kommune!

Kaia Ingelill Aune

Kommunearkitekt Andøy kommune

Lala.

Tlf. +47 932 19 258
kari@lala.no

Travers

Tlf. +47 97432828
erlend@travers.as